

Komparácia demografického vývoja a bytovej politiky miest Nová Dubnica a Dubnica nad Váhom

Petronela Mičková

Bakalárska práca
2021

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Petronela Mičková**
Osobní číslo: **M18438**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Komparace demografického vývoje a bytové politiky měst
Nová Dubnica a Dubnica nad Váhom**

Zásady pro vypracování

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

I. Teoretická část

- Vymezte teoretické základy v oblasti demografického vývoje a bytové politiky.
- Představte principy a nástroje současných bytových politik.

II. Praktická část

- Zpracujte analýzu demografického vývoje a procesu výstavby hromadného bydlení měst Nové Dubnice a Dubnice nad Váhem.
- Analyzujte a vyhodnoťte bytové politiky měst Nové Dubnice a Dubnice nad Váhem.
- Proved'te komparaci demografického vývoje a bytových politik měst Nové Dubnice a Dubnice nad Váhem.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: cca 40 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam doporučené literatury:

- HEGEDŮS, József, Martin LUX a Vera HORVÁTH. *Private Rental Housing in Transition Countries: An Alternative to Owner Occupation?* London: Palgrave Macmillan UK, 2018, 418 s. ISBN 978-1-137-50709-9.
- KLUFOVÁ, Renata a Poláková ZUZANA. *Demografické metody a analýzy: demografie české a slovenské populace*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, 308 s. ISBN 978-80-7357-546-5.
- LUND, Brian. *Understanding Housing Policy*. Bristol: Policy Press, 2011, 336 s. ISBN 978-1-84741-631-4.
- POLÁKOVÁ, Olga. *Bydlení a bytová politika*. Praha: Ekopress, 2006, 294 s. ISBN 80-86929-03-5.
- ŠPIRKOVÁ, Daniela, Koloman IVANIČKA a Maroš FINKA. *Bývanie a bytová politika: vývoj, determinanty rozvoja bývania a nové prístupy v nájomnej bytovej politike na Slovensku*. STU, 2009, 191 s. ISBN 978-80-227-3173-7.

Vedoucí bakalářské práce: **RNDr. Pavel Bednář, Ph.D.**
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva

Datum zadání bakalářské práce: 30. června 2021
Termín odevzdání bakalářské práce: 20. srpna 2021

L.S.

prof. Ing. David Tuček, Ph.D.
děkan

RNDr. Pavel Bednář, Ph.D.
ředitel ústavu

Ve Zlíně dne 30. června 2021

**PROHLÁŠENÍ AUTORA
BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE**

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen na elektronickém nosiči v příruční knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen přípouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

1. že jsem na diplomové/bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
2. že odevzdaná verze diplomové/bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně dne 16.8.2021

Jméno a příjmení: Petronela Mičková

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Táto bakalárska práca je zameraná na demografický vývoj a bytovú politiku vybraných miest Stredného Považia, Nová Dubnica a Dubnica nad Váhom, nachádzajúce sa na Slovensku. Práve demografia a jej vývoj je priamo ovplyvnený bytovou politikou nastavenou v týchto mestách. Cieľom práce bolo porovnanie komplexných analýz oboch miest a vyzdvihnutie spoločných a rozdielnych zámerov, ktoré mestá majú. Zanalyzované údaje sa opierajú najmä o dáta zo Štatistického úradu Slovenskej Republiky z rokov 1993 až 2020. Na základe analýzy sa všetky informácie o demografických vývojoch a bytových politikách vybraných miest porovnali metódou komparácie.

Kľúčové slová: demografický vývoj, Dubnica nad Váhom, bytová politika, bývanie, komparácia, Nová Dubnica, urbanistické štúdie

ABSTRACT

This bachelor thesis is focused on the demographic development and housing policy of selected cities of Middle Považie, Nová Dubnica and Dubnica nad Váhom, located in Slovakia. It is demography and its development that is directly influenced by the housing policy set in these cities. The aim of the work was to compare complex analyzes of both cities and to highlight the common and different intentions that cities have. The analyzed data are mainly based on data from the Statistical Office of the Slovak Republic from 1993 to 2020. Based on the analysis, all information on demographic developments and housing policies of selected cities was compared by the method of comparison.

Keywords: comparison, demographic transition, Dubnica nad Váhom, housing, housing policy, Nová Dubnica, urban studies

Na tomto mieste by som chcela poďakovať najmä vedúcemu práce, RNDr. Pavlovi Bednářovi, PhD., za jeho vedenie, čas a ochotu, ale aj odborné a cenné rady, ktoré mi veľmi pomohli pri písaní tejto bakalárskej práce. Rovnako by som chcela poďakovať svojej rodine a blízkym, ktorí ma podporujú a neustále poháňajú vpred.

Prehlasujem, že odovzdaná verzia bakalárskej práce a verzia elektronická nahraná do IS/STAG sú totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	9
CIELE A METÓDY SPRACOVANIA PRÁCE.....	10
I TEORETICKÁ ČASŤ.....	12
1 TEORETICKÉ ZÁKLADY V OBLASTI DEMOGRAFICKÉHO VÝVOJA A BYTOVEJ POLITIKY.....	13
1.1 DEMOGRAFIA A DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ.....	13
1.1.1 Populácia.....	15
1.1.2 Plodnosť a pôrodnosť.....	15
1.1.3 Sobášnosť a rozvodovosť.....	16
1.1.4 Úmrtnosť.....	16
1.1.5 Migrácia.....	17
1.2 BYTOVÁ POLITIKA.....	18
2 PRINCÍPY A NÁSTROJE BYTOVEJ POLITIKY.....	21
2.1 PRINCÍPY BYTOVEJ POLITIKY.....	21
2.2 NÁSTROJE BYTOVEJ POLITIKY.....	22
2.2.1 Priame a nepriame nástroje bytovej politiky na Slovensku.....	24
ZHODNOTENIE TEORETICKEJ ČASŤI.....	25
II PRAKTICKÁ ČASŤ.....	26
3 SOCIÁLNE-EKONOMICKÝ VÝVOJ MIEST Z POHĽADU VÝSTAVBY A PRIEMYSLU.....	27
3.1 SOCIÁLNE-EKONOMICKÝ VÝVOJ NOVEJ DUBNICE A DUBNICE NAD VÁHOM Z HEADISKA VÝSTAVBY A PRIEMYSLU PO ROKU 1945.....	27
3.2 SOCIÁLNE-EKONOMICKÝ VÝVOJ NOVEJ DUBNICE A DUBNICE NAD VÁHOM Z HEADISKA VÝSTAVBY A PRIEMYSLU PO ROKU 1989.....	29
4 ANALÝZA MESTA NOVÁ DUBNICA.....	30
4.1 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA MESTA NOVÁ DUBNICA.....	30
4.2 PRIEMYSELNÝ VÝVOJ NOVEJ DUBNICE.....	32
4.2.1 Vývoj priemyslu Novej Dubnice.....	32
4.2.2 Súčasnosť priemyslu Novej Dubnice.....	33
4.3 DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ NOVEJ DUBNICE.....	34
4.4 VÝSTAVBA A VÝVOJ BYTOVEJ POLITIKY NOVEJ DUBNICE.....	37
4.5 BYTOVÁ POLITIKA NOVEJ DUBNICE.....	40
5 ANALÝZA MESTA DUBNICA NAD VÁHOM.....	42
5.1 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA MESTA DUBNICA NAD VÁHOM.....	42
5.2 PRIEMYSELNÝ VÝVOJ DUBNICE NAD VÁHOM.....	44
5.2.1 Vývoj priemyslu v Dubnici nad Váhom.....	44
5.2.2 Súčasnosť priemyslu v Dubnici nad Váhom.....	45

5.3	DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ DUBNICE NAD VÁHOM	46
5.4	VÝSTAVBA A VÝVOJ BYTOVEJ POLITIKY DUBNICE NAD VÁHOM.....	49
5.5	BYTOVÁ POLITIKA DUBNICE NAD VÁHOM	52
6	OBYVATEĽSTVO.....	54
6.1	OBYVATEĽSTVO NOVEJ DUBNICE	54
6.1.1	Vývoj obyvateľstva	54
6.1.2	Aktuálny stav obyvateľstva.....	55
6.2	OBYVATEĽSTVO DUBNICE NAD VÁHOM	56
6.2.1	Vývoj obyvateľstva	57
6.2.2	Aktuálny stav obyvateľstva.....	57
6.3	DOTAZNÍKOVÝ PRIESKUM	59
7	KOMPARÁCIA DEMOGRAFICKÉHO VÝVOJA A BYTOVEJ POLITIKY MIEST NOVÁ DUBNICA A DUBNICA NAD VÁHOM.....	64
7.1	KOMPARÁCIA DEMOGRAFICKÉHO VÝVOJA MIEST NOVÁ DUBNICA A DUBNICA NAD VÁHOM.....	64
7.2	KOMPARÁCIA BYTOVEJ POLITIKY MIEST NOVÁ DUBNICA A DUBNICA NAD VÁHOM	66
7.2.1	Komparácia bytovej politiky miest Nová Dubnica a Dubnica nad Váhom na základe dotazníkového prieskumu.....	68
	ZÁVER	70
	ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY A DÁTOVÝCH BÁZ	71
	ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A ZKRATIEK	75
	ZOZNAM GRAFOV	76
	ZOZNAM OBRÁZKOV	77
	ZOZNAM TABULIEK	78
	ZOZNAM PRÍLOH.....	79

ÚVOD

Bývanie je považované za, ak nie celkom, tak minimálne jedno z najdôležitejších potrieb každého jedného z nás. Je to z toho dôvodu, že niekde jednoducho bývať musíme. Ako ľudskej bytosti máme potrebu sa každý deň niekam vrátiť, cítiť sa tam uvoľnene, dobre. Tomuto miestu hovoríme domov. Avšak každé takéto miesto ovplyvňuje množstvo iných okolností, ktoré na seba nadväzujú, ako napríklad bytová politika mesta či demografický vývoj regiónu a široký komplex iných súvislostí.

Na Slovensku, a predovšetkým v Bratislave, sa zaoberajú otázkami bývania, kde existuje množstvo spracovaných prác na tému demografického vývoja, a rovnako aj prác spracovaných na tému bytovej politiky. Vo vysokoškolských prácach na FaME UTB ve Zlíně sú obdobne často spracované tieto témy, avšak práve spracovanie bytovej politiky s kombináciou demografického vývoja na Slovensku, ešte spracovaná nebola. Obzvlášť oblasť Stredného Považia, na ktorom je neustále čo sledovať a analyzovať, práve vďaka významnej priemyselnej minulosti.

Táto práca je zameraná na bytovú politiku a demografický vývoj dvoch vybraných miest, Nová Dubnica a Dubnica nad Váhom, ktoré sa nachádzajú na Strednom Považí na Slovensku, čo je oblasť s výraznou industrializáciou začínajúcou obdobím druhej polovice 20. storočia, kedy na týchto miestach prebiehal najväčší rozmach strojárskych fabrík, ale ich rozvoj v súčasnosti významne podporuje aj ich poloha v bezprostrednej blízkosti diaľničného ťahu, len necelých 90 minút od hlavného mesta Bratislava, čo výrazne podporuje trh a pracovné príležitosti, a súčasne sú to mestá takmer hraničiace s Českou republikou.

Problémom práce je poukázať na bytovú politiku priemyselných miest spolu s ich demografickým vývojom a zároveň ich komparácia.

CIELE A METÓDY SPRACOVANIA PRÁCE

Cieľ bakalárskej práce bol vymedzený spolu s inými menšími, čiastočnými cieľmi, bez ktorých by nebolo možné dopracovať sa k hlavnému cieľu. Hlavným cieľom práce je zosumarizovanie informácií ohľadne vybraných miest, ich populačný vývoj, bytovú politiku v prepojení s výraznou priemyselnou výrobou a životom obyvateľov, a následné porovnanie získaných informácií zameraných na vybrané slovenské mestá, Nová Dubnica a Dubnica nad Váhom, patriace do regiónu Stredné Považie.

Prvým čiastočným cieľom je zanalyzovanie oboch miest jednotlivo podľa historického kontextu a vývoja každého mesta. Potrebné je zhrnúť informácie ohľadne výstavby, priemyslu a obyvateľstva miest, a tým sa priblížiť do problematiky demografického vývoja a bytovej politiky vybraných miest.

Druhým čiastočným cieľom je zistenie pohľadu obyvateľstva miest, formou dotazníkového prieskumu, na aktuálnu bytovú politiku, ich názor a možnosti, ktoré im bytová politika v ich meste ponúka.

Posledným významným cieľom je porovnanie, a teda komparácia zistených informácií.

Na základe vopred stanovených cieľov práce sú nasledujúce využívané metódy:

Literárna rešerš – je to metóda, ktorá sa najčastejšie využíva pri písaní záverečných prác. Touto metódou je spracovaná teoretická časť. Ide o vyhľadávanie dôležitých informácií o vybranej tematike na základe rešeršovaného odkazu, ktorý súvisí s cieľmi bakalárskej práce. Tieto vyhladané informácie tvoria komplexný súhrn východísk k vybranej téme a tiež poskytujú určitý pohľad a vysvetlenie na danú problematiku v rámci súčasnej literatúry. V rešerši je dôležité okrem správne volenej odbornej literatúry aj nezaujatý a ucelený prehľad skúmanej oblasti.

Porovnanie – alebo inak nazývaná aj komparácia, sa používa pri zhodnotení rovnakých alebo aj rôznych pohľadov na predmety či javy. Môže ísť o spracovanie kvantity či kvality skúmaného faktu.

Podľa Pickvance (2001) komparácia môže byť komparáciou len v prípade, že sú splnené dve podmienky. Prvá hovorí o tom, že údaje musia byť pre dva alebo viaceré prípady. V tomto momente môže ísť o krajiny, mestá, firmy alebo rodiny – môže ísť skutočne o čokoľvek. Druhou podmienkou je minimálne pokus o vysvetlenie problematiky a nielen jeho opísanie.

Analýza – je rozbor alebo teoretický rozklad skúmaného predmetu a javu na menšie časti. Pričom podrobnejšie preskúmanie jednotlivých častí vybraného problému poskytuje lepšie poznať daný problém ako celok v jeho fungovaní.

Pickvance (2001) rozumie analýzu ako akýkoľvek pokus o identifikáciu kauzálnych vzťahov. Podľa neho existuje množstvo spôsobov, akým analýzu dosiahnuť. Môže to byť napr. intenzívnymi alebo rozsiahlymi štúdiami či štúdiami, ktoré zhromažďujú kvalitatívne údaje a štúdie, ktoré zhromažďujú kvantitatívne údaje. Prvotne si je nutné stanoviť jav, ku ktorému sa príčina vzťahuje a následne je potrebné zadať si podmienky, ktoré stanovujú hranice výskumu.

Dotazníkový prieskum – je jeden z techník zberu dát v sociálnom výskume. Najprv sú pripravené vhodné otázky a potom sú spracované do podoby dokumentu, ktorý je distribuovaný vhodne vybraným respondentom (tzn. náhodnému vzorky) (ManagementMania, 2015)

Je to technika, ktorá v online podobe zisťuje informácie a postoje opýtaných. Využíva sa najčastejšie v online podobe, kedy najmenej 100 respondentov odpovedá na otázky, ktoré vytvárajú verejnú mienku o danej problematike.

.

I. TEORETICKÁ ČASŤ

1 TEORETICKÉ ZÁKLADY V OBLASTI DEMOGRAFICKÉHO VÝVOJA A BYTOVEJ POLITIKY

1.1 Demografia a demografický vývoj

Demografický vývoj je odvodený od pojmu demografia. Tá je vytvorená spojením dvoch gréckych slov, démos a grafein, ktorých prekladom si vysvetľujeme pojem ako „popis ľudu“. Inak sa pojem označuje aj ako populacionistika či populačná veda, veda o obyvateľstve.

Avšak, práve z dôvodu nepresnosti pri „vede o obyvateľstve“, nakoľko obyvateľstvo je súhrn ľudí žijúcich na určitom území, vznikol presnejší pojem, a to populácia.

Populácia je skupina ľudí, v ktorej dochádza k reprodukci. Reprodukcia, neodmysliteľná súčasť demografického vývoja, ešte zahŕňa okrem natality a mortality aj rôzne iné demografické udalosti, ako napríklad sobáše, potraty či rozvody.

Demografia sa prepája s množstvom vedných odborov, ktoré rovnako skúmajú populáciu, no z iného hľadiska reprodukcie. Sem sa zaraďuje napríklad demogeografia alebo len obyčajne geografia, ktorá skúma rozmiestnenie obyvateľstva na Zemi, antropológia skúmajúca pôvod a vývoj človeka, genetika zaoberajúca sa dedičnosťou, etnografia, ktorá skúma ľudské kultúry alebo sociológia a ekonómia, ktoré skúmajú sociálne a ekonomické vzťahy medzi ľuďmi.

V dnešnej dobe je demografia vnímaná predovšetkým ako veda, ktorá sleduje preľudnenie vo svetovej a regionálnej miere a s tým súvisiaci aj novodobý problém sveta - hlad. V súčasnosti je možné demografiu rozlíšiť na niekoľko odvetví:

- **kvantitatívna demografia** (zahŕňajú sa sem odbory, ktoré sa zaoberajú kvantitatívnou stránkou stavu a vývoja ľudských populácií);
- **popisná demografia** (zaoberá sa stavom, veľkosťou, rozmiestnením, štruktúrou a vývojom populácie čisto popisným spôsobom poskytovaných demografickou štatistikou);
- **matematická demografia** (zaoberá sa matematickou formalizáciou procesov a vzťahov populácií. Hlavným predmetom pozorovaní sú tabuľky života, najmä úmrtnostné tabuľky, teórie populačných modelov a populačných prognóz);

- **teoretická demografia** (zaoberá sa všeobecným štúdiom populačných problémov a formálnych vzťahov medzi rôznymi demografickými javmi);
- **kvalitatívna demografia** (zaoberajúca sa špeciálnym rozložením kvalitatívnych znakov v populácií, napr. intelektuálnych, fyzických či sociálnych znakov);
- **ekologická a sociálna demografia** (zaoberajúca sa štúdiom vzťahov medzi populačnými javmi a javmi ekonomickými a sociálnymi, ako sú samovraždy, potraty, kriminalita, atď.) (Klufová, 2008, s. 12)

Demografia je vedou, ktorá sa nachádza na rozhraní spoločenských a prírodných vied. Ide o neustálu obnovu populácie v dôsledku toho, že človek stále dookola plodí a následne rodí, a teda reprodukuje nové ľudské bytosti, stará sa o ne, a tým zachováva druh. Toto je prírodné rozhranie. Súčasne však patrí demografia aj do oblasti spoločenských vied. Človek je tvor, ktorý disponuje inteligenciou, a vďaka písmu a reči dokáže každá ďalšia generácia spoznať to, čo vynašla predchádzajúca generácia a má možnosť toto poznanie rozvíjať ďalej. (Klufová, 2010, s. 19)

Populačný vývoj sa týka rovnako aj starnutia, a to na základe štatistík úmrtnosti, strednej dĺžky života alebo zvyšujúceho sa počtu osôb vo vysokom a veľmi vysokom veku. Od roku 1989 až po rok 2004 bol výrazný pokles všeobecnej miery úmrtnosti, avšak v súčasnosti uvádza spomalenie poklesu úmrtnosti. Na druhú stranu sa predlžovala pri oboch pohlaviach stredná dĺžka života, pričom poznamenával, že rýchlejší rast pozoroval pri mužoch. Vplyvom zvyšujúceho sa počtu starých osôb sa zvyšuje aj index starnutia, inak nazývaný aj ukazovateľ biologických generácií. (Vlček, 2006, s. 195)

Je nevyhnutné poznamenať, že náš životný štýl a napredovanie zdravotníctva vehementne napomáha ku zvyšovaniu starnutia populácie, a naopak znižovaniu úmrtnosti. Z ekonomického hľadiska sa to síce nepovažuje za priaznivý dôsledok, nakoľko čím dlhšie občan poberá starobný dôchodok, tým dlhšie vytvára záťaž pre štátnu peňaženku. Z tohto dôvodu sa štát prirodzene snaží postupne zvyšovať vek odchodu do dôchodku, čo priamo či nepriamo podporuje úmrtnosť, pretože pracovný výkon zamestnanca len pár rokov do odchodu na penziu nie je možné sa vyrovnáť pracovnému výkonu mladého, perspektívneho zamestnanca. Avšak, aj na tomto príklade je ľahké dokázať, že jedna vec je ovplyvnená druhou a vec tretiu ovplyvňuje.

1.1.1 Populácia

Vysvetlenie pojmu populácia je obrovské množstvo, pretože každý človek si to vie vysvetliť po svojom. Jeden z nich je od Polákovej, ktorá si tento pojem vysvetľuje takto: „*Pod pojmom populácia rozumieme súbor jedincov určitého živočíšneho druhu, medzi ktorými prebieha reprodukcia a žijú na vymedzenom území.*“ (2010, str. 51)

Populácia je teda zoskupenie ľudí, ktorí žijú dlhšiu dobu na určitom území, ktorému hovoria domov. Populácií existuje nespočetné množstvo. Rozlišujú sa spravidla jazykom alebo rozličnou kultúrou. Je to úplne prirodzená vec, ktorá je práve vďaka svojej rozmanitosti taká pestrá. Aj preto proces pretvárania populácií neustále prebieha, nové populácie vznikajú a niektoré zanikajú. Základné znaky každej populácie sú veľkosť a hustota osídlenia, charakter demografickej reprodukcie a štruktúra podľa veku a pohlavia.

1.1.2 Plodnosť a pôrodnosť

Plodnosť a pôrodnosť sú z pohľadu demografických ukazovateľov priemerné počty potomkov narodených na jednu ženu. Plodnosť je ukazovateľ vyjadrujúci priemerný počet potomkov na jednu ženu. Pôrodnosť alebo aj natalita je ukazovateľ udávajúci podiel narodených z určitej skupiny ľudí za určité časové obdobie. Uvádza sa v promile, teda v prepočte na 1000 obyvateľov. Natalita je ovplyvnená rozsahom sledovanej populácie a súčasne aj veľkosťou časového obdobia.

Pôrodnosť sa v demografii používa ako:

- **hrubá miera pôrodnosti** alebo **natalita** ako jednoduchý podiel počtu živonarodených detí a veľkosti populácie;
- **čistá miera reprodukcie** vyjadruje rast populácie;
- **úhrnná plodnosť** je počet detí, ktoré sa priemerne narodí jednej žene.

Z hľadiska ukazovateľov je tiež používaný priemerný vek matky pri pôrode, prípadne priemerný vek matky pri pôrode prvorodeného alebo druho-treťorodeného dieťaťa či viac.

V rôznych teóriách sú tvrdenia, že na zabezpečenie istej reprodukcie rodu a jeho nevyhynutie, je potrebné mať štyroch potomkov. Prvý potomok za otca, druhý potomok za matku a tretí pre prípad, keby sa tento potomok nedožil dospelosti či pracovnej schopnosti. Štvrtý potomok by bol v tomto momente ten, ktorý by bol istotou pre zachovanie rodu.

1.1.3 Sobášnosť a rozvodovosť

Sobášnosť a rozvodovosť sú demografické procesy, ktoré demografia sleduje ako hromadné javy.

Medzi hlavné ukazovatele sobášnosti patria:

- **hrubá miera sobášnosti**, ktorá sa vypočítava ako celkový počet sobášov na 1000 obyvateľov;
- **úhrnná sobášnosť** je pravdepodobnosť, že priemerný obyvateľ v priebehu života vstúpi do manželstva;
- **priemerný vek pri prvom sobáši** je pre hodnotenie reprodukčného správania populácie.

Podľa Klufovej je sobáš zvláštna formalita, súčasťou ktorej je vznik rodiny založený na manželskom práve. V manželskom práve sa nachádza presný predpis na jeho základe sa uzatvára manželstvo. Uzatváraním manželstva sa tento proces nazýva sobášnosť. Sobáš môže byť uzatvorený civilne na obecnom či mestskom úrade, no môže byť uzatvorený aj cirkevne, kedy sa mu priznáva platnosť. Vtedy sa zo snúbencov stávajú právoplatní manželia. (2010, str. 184)

Rozvodovosť má rovnako hlavné ukazovatele, ktorými sú:

- **hrubá miera rozvodovosti**, čo je aktuálny počet rozvodov na 1000 obyvateľov;
- **úhrnná rozvodovosť**, čo je priemerný počet rozvodov na jeden sobáš.

V súvislosti so sobášmi a rozvodmi je dôležité spomenúť pojem „kohabitácia“. Ide o formu spolužitia dvoch dospelých partnerov, ktorí v dlhšom časovom období spoločne žijú, spoločne bývajú a spoločne hospodária bez toho, aby boli zosobášení. V dnešnej dobe to je veľmi častá vec, nakoľko väčšina mladých ľudí nepovažuje sobáš za niečo dôležité alebo sú názoru, že je to pre nich len „papier“. V tomto prípade sa partneri neoznačujú ako manželia, teda manžel a manželka, ale druh a družka, teda sú si druhmi.

1.1.4 Úmrtnosť

Ako hovorí Klufová (2010), úmrtnosť je prvá udalosť, o ktorú sa demografia začala zaujímať. Avšak nezaujímal sa o ňu do detailov každého úmrtia, ale vo všeobecnosti ako hromadný jav úmrtnosti, ako proces vymierania určitej populácie a jej samotná úmrtnosť. Záujem demografie bol teda zo začiatku takmer úplne obmedzený na súbory úmrtí, ktoré

nastali v konkrétnej populácii na konkrétnom vymedzenom časovom úseku. No neustále sa viac a viac začína zaujímať o jednotlivé úmrtia. Vďaka prepájaniu úmrtnosti s inými odborními sa umožňuje poznať charakteristické znaky jednotlivých úmrtí, ktoré je možné označiť za relatívne rovnaké a je ich možné štatisticky analyzovať. Touto charakteristikou je napríklad vek, ktorý na počiatku evidencie úmrtí nebol vôbec zisťovaný, zisťovaná bola len príčina úmrtia. Pomocou spolupráce rôznych odborov je tak dnes jednoduchšie skompletizovať sociálne a profesionálne charakteristiky zomrelého, ale aj jeho zdravotnú históriu. Na základe spolupráce demografie, lekárskeho vied a všeobecnej biológie je proces individuálneho starnutia a dĺžka ľudského života.

1.1.5 Migrácia

Podľa Polákovej je migrácia mechanický pohyb obyvateľstva. Rozdeľuje sa na horizontálnu a vertikálnu migráciu. Horizontálna migrácia je vtedy, keď ide o pohyb v rámci územnej jednotky alebo štátu v smere z vidieka do mesta alebo opačne. Vertikálna migrácia je zasa pohyb z mesta do mesta alebo z vidieka na vidiek, poprípade aj cez hranicu štátu, kedy sa to nazýva medzištátny pohyb. (2010, s. 214)

Migrácia môže byť o presune obyvateľstva do iného mesta z dôvodu lepšej zamestnanosti, aby každý deň nemuseli cestovať stovky kilometrov za lepším zamestnaním, vtedy je migrácia spojená aj so zmenou trvalého bydliska, ale migrácií sa hovorí tiež v tom prípade, kedy občania bývajú na vidieku a dennodenne cestujú za prácou do okolitých väčších miest. Ďalej sa migrácia rozdeľuje podľa toho, či obyvatelia prichádzajú do krajiny alebo z krajiny odchádzajú. Toto delenie sa nazýva:

- **imigrácia;**
- **emigrácia.**

Imigrácia je pohyb, kedy sa osoba prisťahuje na nové miesto. Tejto osobe sa hovorí imigrant. Emigrácia je naopak situácia, kedy, v tomto prípade emigrant, odíde zo svojho trvalého bydliska. Môže ísť o trvalú, dočasnú, sezónnu či kyvadlovú migráciu.

O trvalú migráciu môže ísť v prípade, že sa obyvateľ rozhodne zmeniť svoje bydlisko z dôvodu zmeny zamestnania z východu na západ.

Dočasná migrácia býva najčastejšia v prípade študentov, ktorí počas svojho štúdia trávajú roky štúdia v meste svojej školy.

Sezónna migrácia je migrácia, ktorá je najčastejšie využívaná študentmi, ktorí si v letnej sezóne, v čase prázdnin, zvyknú vycestovať za prácou do zahraničia, kde strávajú 3 či 4 mesiace.

Ako kyvadlová migrácia je najbežnejšia preprava osôb na týždňové práce. Ide o zamestnania, kedy, najmä robotníci, vycestovávajú za prácou do zahraničia celoročne, ale ich pracovná doba vyzerá tak, že napríklad 6 týždňov pracujú v zahraničí a ďalšie 2 týždne majú voľno doma.

V súčasnosti sa migrácia vyskytuje najmä z ekonomických, politických a sociálnych dôvodov. Je to možné vidieť na migrácií do vyspelejších štátov Európskej únie s cieľom lepšieho života alebo v situáciách, v ktorých obyvatelia utekajú zo svojej krajiny z dôvodu prírodnej katastrofy či vojnových konfliktov.

Súčasťou emigrácie však môže byť aj vystažovalectvo, ktoré je buď trvalé alebo dlhodobé. Udeľuje sa na základe trestných činov, kedy sa imigrant, prisťahovaný do vybranej krajiny, previní voči štátu a tento štát ho vyhostí a musí sa o tohto migranta postarať štát, ktorého je občanom. Avšak existujú zákony, podľa ktorých je na Slovensku nemožné vyhostiť zo Slovenska občana Slovenskej republiky.

1.2 Bytová politika

Špirková vo svojej knihe odkazuje na Ivaničkovu vysvetlenie bytovej politiky ako o súbore opatrení, pomocou ktorých štát vytvára legislatívne a finančné prostredie potrebné na zvyšovanie prístupnosti zdravého a kvalitného bývania pre široké vrstvy obyvateľstva. Úlohou bytovej politiky je podľa neho pomáhať pri uspokojovaní bytových potrieb obyvateľstva, a tým nepriamo zvyšovať predpoklady pre ekonomický rozvoj spoločnosti. (1997, s. 107)

Finka vo svojej publikácii považuje pojem „bývanie“ za rôznorodé aktivity naplňajúce základné existenčné potreby človeka. Radí sem spánok, reprodukciu, prípravu a požívanie potravy a špecifické sociálne kontakty s blízkymi. Rovnako označuje bývanie aj za priestor, resp. objekt, ktorý ponúka podmienky na realizáciu zmienených aktivít. Bývanie je podľa neho spojením fyzickej, sociálnej a sociopsychologickej ochrannej funkcie, pretože ľudia majú prirodzenú potrebu chrániť sa pred poveternostnými podmienkami, nebezpečenstvami, ktoré život prináša, ale aj pred svetom všeobecne. Majú potrebu súkromia. Kvalita života jedinca je ovplyvnená viacerými faktormi, medzi ktoré patrí zdravie, rodinné vzťahy, kvalita

životného prostredia, ekonomické aspekty a práve veľká časť z nich je priamo či nepriamo viazaná na bývanie. Je názoru, že ak má človek byť rovnocenným v spoločnosti a súčasne sa má osobnostne rozvíjať, musí mať „strechu nad hlavou“. (2009, s. 18)

Bývanie je úzko späté s kvalitou života a tiež so základným ľudským právom – právom na život. Právo na život má každý človek a rovnako má právo nato, aby každý mal svoj domov.

V minulosti bolo bežné, že ľudia vo svojom domove vykonávali veľké množstvo úkonov od spánku, varenia, jedenia, cez výchovu detí až po prácu a chov domácich zvierat. V tej dobe nebolo takmer nutné svoje domovy opúšťať, pretože si ľudia vystačili s tým, čo si doma vyrobili či vypestovali. V súčasnosti sa neustále vyvíjajú potreby človeka, a tým sa mení aj obsah aktivít bývania a veľkosť potrebného bývania. Zatiaľ čo v minulosti bolo zvykom, že k domu prislúchalo veľké pole na obrábanie a pestovanie plodín spolu s chovom dobytká a jeho následným spracovaním do potravy pre ľudí, doba sa zmenila natoľko, že väčšine obyvateľstva postačuje žitie v panelových domoch s priemernou rozlohou 60m², kde v zásade ľudia vykonávajú z minulosti len oddych. Už nie je potrebné vlastniť veľké polia, pretože obživu ľudia nájdu v obchodoch, chov zvierat je na salašoch a aj prípravu a jedenie potravy je možné vykonávať mimo domova, v spoločných priestoroch v práci či v meste v reštauráciách.

Bývanie tiež nemusí slúžiť len ako určitý majetok, ktorého vlastník v ňom musí bývať celý život. V dnešnej dobe sa často deje, že bývanie sa charakterizuje aj ako súkromná investícia. Buď človek vlastní nehnuteľnosť z vlastných zdrojov alebo je financovaný zo zdrojov verejných inštitúcií a vlastníkom sa stáva až po splatení dlhu alebo môže byť majiteľ nehnuteľnosti súčasne aj prenajímateľ, a v tom momente ziskava z prenájmania kapitál. V tomto momente sa z bývania stáva ekonomická činnosť.

Ďalšia kapitola bývania, ktorá ovplyvňuje samotné bývanie, je jeho modernizácia a údržba. Iba primeranou údržbou sa bývanie udržiava a je možné ho zachovať minimálna v takej podobe, akej je. V situácií, kedy sa vlastník nehnuteľnosti rozhodne modernizovať, zvyšuje sa pravdepodobnosť zvýšenej kvality bývania, ale aj hodnoty nehnuteľnosti.

Ako spomína Lund (2011) bývanie nemá štatút univerzálnej sociálnej služby a ani nemá zakorenené určité trhové formy poskytovanie, ktoré by bolo založené na vlastníckych právach, napriek tomu štát dosiahol dominantnosť na trhu s bývaním rôznymi spôsobmi. Práve preto bytovú politiku najlepšie chápať ako pokus vlády upraviť trh s bývaním, a to

tým spôsobom, že ovplyvňuje ceny domov a bytov s cieľom dosiahnuť čo najmenšie sociálne rozdiely.

Podľa Ettlerovej a Matějkovej (2004) nadpolovičná väčšina mladých ľudí, ktorí opúšťajú svoje domovy, sú ľudia odchádzajúci od svojich rodičov. Z toho vyplýva, že v prevažnej miere ľudia nemajú vo zvyku sa po dovŕšení dospelosti okamžite osamostatniť a žiť sami bez pomoci rodičov. Zväčša sa mladí ľudia čiastočne osamostatnia počas štúdia na vysokej škole, keď žijú na internátoch, prípade privátoch, kde však rodičia stále nejakým spôsobom ovplyvňujú život mladého človeka, či už finančne alebo iným spôsobom.

Bramley a Gurran (2017, s. 48) sa zhodli na názore, že bývanie má spoločenský význam, ktorý ho odlišuje od mnoho ďalších komodít. Ak sa človek individuálne presunie na nové miesto, aby sa lepšie zamestnal alebo napríklad študoval v inom meste, je zvyčajne prvoradou prioritou nájsť miesto pre život. Väčšina ľudí by, podľa nich, súhlasila s tým, že bývanie je, alebo je aspoň jedna z najzákladnejších ľudských potrieb. Dôležitá nie je len existencia bývania, ale aj jeho reálna kvalita a stav, a to najmä kvôli súvislosti medzi podmienkami bývania a zdravím človeka.

Podľa spomínaných autorov je tiež zrejmé, že bývanie je pre ekonomiku štátu dôležité, hoci nie každý človek si to môže dovoliť, z dôvodu drahého kapitálového aktíva, ktorým bývanie jednoznačne je. Podstata vysokej sumy za bývanie pramení z rozdelenia bývania medzi vlastníctvom a prenájmom. V prípade prenájmu, zatiaľ čo prenajímateľ investuje do majetku, spotrebiteľ, teda nájomca, má uzatvorenú zmluvu užívať byt či doma spolu so zaplatením na dohodnutej sumy za prenájom. Prenajímateľ obvykle poskytne takzvaný „balík správy nehnuteľnosti“, kde poskytne služby ako poistenie bývania, opravy, dekorácie, či bezpečnosť priestorov, na rozdiel od nájomcu, ktorý spotrebováva tieto akoby „služby“ v oblasti bývania.

2 PRINCÍPY A NÁSTROJE BYTOVEJ POLITIKY

Lux (2018) je presvedčený, že v dôsledku jeho analýzy sa ukázalo, že v súčasnosti Česká republika, a Slovensko nie je výnimkou, nadobudla charakter prechodného bývania a, že teda bytová politika je viac zameraná na bývanie prechodné, nie stabilné a celoživotné bývanie vo vlastníctve osoby bývajúcej v danej nehnuteľnosti. Napriek významnému rastu prenajímania nehnuteľností táto forma držby pripomína situáciu skôr v krajinách ako je Veľká Británia či Belgicko a nie napríklad Nemecko alebo Švajčiarsko, ktoré sú nám bližšie či vzdialenosťou, či krajinou ako takou. Bývanie v prenájme sa nestalo klasicky populárnym. Zostalo len ako druhom dočasného bývania pre ľudí, ktorí sú na začiatku svojej kariéry alebo na začiatku osamostatňovania sa, kedy majú zväčša nižší príjem a nemôžu si dovoliť kúpiť svoju vlastnú nehnuteľnosť, svoje vlastné bývanie.

Je to logické, nakoľko mladý človek, zväčša študent, síce už dospelý je, avšak nemá možnosti nato, aby si zakúpil vlastné bývanie, pretože len študuje a nepracuje, poprípade môže mať brigádnickú prácu pre študenta, kde ale nie je mzda, ktorá by dokázala pokryť bežné výdavky, bežného dospelého človeka pracujúceho na plný úväzok.

2.1 Princípy bytovej politiky

Princípy bytovej politiky vychádzajú z viacerých kontextov:

- medzinárodný kontext;
- koncept udržateľného bývania;
- vnútroštátny kontext.

Medzinárodný kontext je založený na základe práva na bývanie, ktoré je zakotvené v rôznych dokumentoch medzinárodného významu, ktorých signatárom je aj Slovenská republika. Otázka dostupnosti bývania je aktuálna téma nielen na európskej, ale celosvetovej úrovni. Udržateľnosť bývania a zlepšenie jeho kvality je hlavným cieľom okrem Európskej únie (EÚ) aj rôznych organizácií, ktoré sa svojou politikou a aktivitami zapájajú do procesov na zvýšenie dostupnosti bývania. Okrem EÚ, aj Organizácia Spojených Národov (OSN) sa zaoberá o túto problematiku, čím stanovuje zodpovednosť štátom rôznymi dokumentami za bývanie.

Koncept udržateľného bývania

Z hľadiska ideí sa považuje za rozšírenie konceptu udržateľného rozvoja, ktorý je uznávaný ako všeobecný princíp rozvoja spoločnosti. OSN vo svojej Deklarácii o životnom prostredí a rozvoji ešte z roku 1992 definuje udržateľný rozvoj ako rozvoj, ktorý dokáže uspokojiť potreby súčasnej generácie a súčasne neohrozuje možnosti budúcich generácií, aby oni mohli uspokojovať tie svoje.

Vnútroštátny kontext

V súvislosti s tým, že bytová politika je výrazne ovplyvňovaná veľkou skupinou obyvateľstva Slovenska, vrátane znevýhodnených skupín, princíp štátnej bytovej politiky nadväzuje na princípy sociálne politiky. Zároveň však musí prihliadať na zámery základných dokumentov štátu prijatých za účelom vyriešenia konkrétnych problematik, ktoré oblasť bývania má. (© 2006 Ministerstvo dopravy a výstavby SR)

Zároveň prihliada na ciele základných dokumentov štátu prijatých za účelom riešenia konkrétnej problematiky, ktoré v sebe obsahujú aj oblasť bývania

King (2015, s. 20) má názor, že ak sa domnievame, že niektorí jednotlivci nie sú schopní vyrovnáť sa s neosobnými sociálnymi silami, ako sú nerovnosť, chudoba a sociálna trieda, potom by sme mohli dospieť k záveru, že jedinou agentúrou, ktorá môže poskytnúť kvalitné bývanie pre všetkých, je silná centrálna vláda. Takže typy ustanovení, ktoré považujeme za potrebné, sa riadia ideológiou. Mohli by sme ale argumentovať, že sociálne bývanie je nefér, pretože niektoré domácnosti sa môžu o seba postarať sami a zabezpečiť sa, zatiaľ čo iní nie a práve tí, ktorí sa o seba postarať vedia, trpia. Alebo by sme mohli podporovať okupáciu vlastníkov, ak chceme podporiť túžbu, osobnú zodpovednosť a slobodu od štátu. Forma bývania, ktorú berieme ako najdôležitejšiu, je určená aspoň čiastočne tým, ktorých berieme ako dobrú spoločnosť.

2.2 Nástroje bytovej politiky

Nástroje bytovej politiky sa líšia z krajiny na krajinu, ale aj v jednotlivých obciach. Preto existuje množstvo definícií, ktoré riešia nástroje bytovej politiky. Jednou z takýchto definícií je aj táto od Špalkovej: „*Rovnako ako sa jednotlivé krajiny líšia v chápaní uspokojivej úrovne bývania, líšia sa aj v spôsobe, akým chcú tieto ciele (ako aj prípadne ďalšie) dosiahnuť. Aj napriek značnej diferenciacie konkrétnej podoby nástrojov bytovej politiky v jednotlivých krajinách je možné tieto nástroje všeobecne vymedziť.*“ (Špalková, 2006, str. 39)

Spomínaná autorka ďalej rozdelila trhy s bytmi do štyroch skupín:

- regulácia;
- podpora výskumu a poskytovanie informácií;
- posilňovanie konkurencie;
- subvencovanie.

Regulácia je v zmysle nájomného. Preto jej môže podliehať na jednej strane výška nájomného plateného nájomníkom alebo zisk prenajímateľa, ktorý je nejakým spôsobom obmedzený. Štát túto reguláciu využíva vtedy, keď sa zdá, že nájomné stúpa na takú výšku, ktorú si domácnosti nemôžu dovoliť. Štát v tom momente pristúpi ku zmrazeniu dosiahnutej výšky nájomného alebo k zákazu ďalšieho zvyšovania nájomného. Takýmto opatrením je vytvorená pomoc domácnostiam, ktoré si nie sú schopné zabezpečiť vlastné bývanie s vytvorením priestoru pre slušné bývanie za financie, ktoré neohrozia ich existenciu.

Do regulácie sa zaraďuje aj administrácia využívaná pri pridelovaní bytov v dobe akútnej núdze, napr. v čase vojnového konfliktu alebo obdobnej situácií, teda zavedenie systému pridelovania bytov podľa vopred vymedzených pravidiel.

Ďalším dôležitým nástrojom je **podpora výskumu a poskytovanie informácií**. Vďaka tomuto nástroju štát skúma kľúčové témy ako napr. výskum kvality bývania alebo nové stavebné postupy. Zhromažďovanie a šírenie informácií ohľadne situácie na trhu s bytmi môže zlepšiť prehľad domácností pri hľadaní vhodného bývania, a tým zvýšiť ich mobilitu.

Posilňovanie konkurencie je chápané ako prevzatie role obciam ako ďalšieho subjektu na strane ponuky na trhu s bytmi. Tento nástroj delegovaný na obce je možné realizovať napr. prostredníctvom poskytovania obecných pozemkov na výstavbu či prostredníctvom obecného bytového fondu s nižším nájomným. Cieľom práve tohto nástroju je zníženie cien bývania na trhu. Avšak, táto konkurencia v rukách verejného sektoru je veľmi často vnímaná ako nesolídna voči slobodnému podnikaniu v tejto oblasti.

Najznámejším nástrojom bytovej politiky je **subvencovanie**, teda podpora bývania z verejných prostriedkov. Táto podpora je však kritizovaná z dôvodu, že môže byť kontraproduktívna alebo dokonca môže byť zneužitá. Poskytovanie subvencií býva administratívne a finančne náročné, preto je to nutné priebežne sledovať a hodnotiť ich účinnosť a efektívnosť z hľadiska naplňovania stanovených cieľov, nárokov na verejné prostriedky. (2006, s. 39 – 43)

2.2.1 Priame a nepriame nástroje bytovej politiky na Slovensku

Nástroje na podporu rozvoja bývania sa rozdeľujú na priame a nepriame, a tie majú na Slovensku svoje ďalšie delenia:

Priame nástroje:

- **dotácie Ministerstva dopravy a výstavby SR** na obstaranie nájomných bytov, technickej vybavenosti a odstránenie systémových porúch bytových domov (zákon č. 443/2010 Z. z. o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní v znení neskorších predpisov);
- **zvýhodnené úvery Štátneho fondu rozvoja bývania**, smerované predovšetkým na obstarávanie nájomných bytov a obnovu bytového fondu (zákon č. 150/2013 Z. z. o Štátnom fonde rozvoja bývania v znení zákona č. 276/2015 Z. z.).

Nepriame nástroje:

- štátny príspevok k hypotekárnym úverom a štátny príspevok pre mladých k hypotekárnym úverom (zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov),
- štátna prémie k stavebnému sporeniu (zákon č. 310/1992 Zb. o stavebnom sporení v znení neskorších predpisov),
- program štátnej podpory obnovy bytového fondu formou poskytovania bankových záruk za úvery. (Bytová politika a bývanie, © 2013 – 2021)

ZHODNOTENIE TEORETICKEJ ČASTI

Teoretická časť práce bola spracovaná spolu s literárnou rešeršou pomocou bibliografických zdrojov, ktoré sa vyberali na základe vybranej problematiky práce, so snahou prihliadať na čo najaktuálnejšie vydania, pre najpresnejšie zobrazenie daných faktov. Okrem knižných zdrojov boli použité aj internetové zdroje, najmä zahraničné tituly, vďaka ktorým práca naberá širší rozhľad informácií, ale boli použité aj webové stránky Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky, kde zameranie práce patrí a webové stránky vybraných miest.

Prvá časť je zameraná najmä na vymedzenie definícií demografie ako takej a demografického vývoja spolu s vysvetlením jednotlivých podskupín, ktoré dotvárajú komplexnú štruktúru demografického vývoja. Na túto časť je najviac využívaná publikácia od Klufovej. Práve z jej delení a vysvetlení sa bude v praktickej časti demografického vývoja vychádzať. Súčasťou prvej časti je aj vymedzenie pojmu bytová politika a vysvetlenie od rôznych autorov od Špirkovej, Finku, Ettlerovej a Matějkovéj, cez zahraničných autorov ako Lund a spolupráca Bramley a Gurran, kde autori popisujú vlastné postoje a názory na súčasnú bytovú politiku, aj z hľadiska súčasných ekonomických a sociálnych aspektov 21. storočia. Názory na bytovú politiku majú rôzne, no schádzajú sa najmä v jednom a to v tom, že či už je človek dospelý krátko, študuje a osamostatniť sa ešte nechce alebo už ide o vyzretého človeka, najdôležitejšie je bývať a cítiť sa vo svojom domove dobre.

Druhá časť je zameraná na princípy a nástroje bytovej politiky, kde sú vysvetlené princípy bytovej politiky a ich kontexty. Nástroje bytovej politiky sú, podľa autorky Špalkovej, rozčlenené na jednotlivé skupiny, ktoré sú hlbšie objasnené. Z pohľadu Slovenska sú objasnené aj priame a nepriame nástroje, využívané výhrade v Slovenskej republike.

II. PRAKTICKÁ ČASŤ

3 SOCIÁLNE-EKONOMICKÝ VÝVOJ MIEST Z POHLĀDU VÝSTAVBY A PRIEMYSLU

V roku 1945 potrebovali mestá a obce na svoju obnovu, rekonštrukciu priemyslu, ciest a hospodárskeho života skutočne veľmi veľa investícií a prostriedkov. Vojnové škody boli príliš vysoké, samotné mestá a obce ich nevládali uniesť a boli plne závislé od štátnych dotácií.

Československo hľadalo v povojnovom období trh, ktorý by pomohol naplniť štátnu pokladnicu a zameralo sa najmä na zbrojársky a strojársky priemysel, ktorý už fungoval na tomto území a súčasne podporil rozvoj priemyslu, infraštruktúry a zvýšenie životnej úrovne širokej vrstvy obyvateľstva. Súčasť rozmachu zbrojárskej a strojárskej výroby bola aj masívna výstavba panelových bytových jednotiek. Tieto jednotky boli projektované so životnosťou 60 rokov.

V tomto období fungovala na území dnešného Slovenska tzv. centrálné plánovaná ekonomika, čo znamenalo, že vláda určovala za celý štát odpovede na všetky ekonomické problémy, najmä na 3 základné ekonomické otázky – čo vyrábať, ako vyrábať a pre koho vyrábať. Tento systém je systém organizácie a riadenia ekonomiky založený na príkazoch a administratívnych rozhodnutiach z centra.

3.1 Sociálne-ekonomický vývoj Novej Dubnice a Dubnice nad Váhom z hľadiska výstavby a priemyslu po roku 1945

Podľa Kiacovej 2. svetová vojna hlboko, prevratne a dlhodobo zasiahla nielen do osobného života občanov a spoločenského života celého okolia regiónu Stredného Považia, ale spôsobila nemalé materiálne škody cieleným ostreľovaním, osemmesačným frontovým pásmom a leteckým bombardovaním, prechádzajúcim celým krajom. Zmenšili sa zásoby najzákladnejších potravín, sklady strategických surovín, životne dôležitých palív a aj kuriva bolo len obmedzené množstvo.

Ďalej spomínaná autorka tvrdila, že normalizovať hospodársky a priemyselný život sa začal až začiatkom 50-tych rokov. V tom momente bolo pre obce a obyvateľov prvoradé obnoviť najmä priemysel, ktorý im zabezpečí živobytie.

Počas desaťročí od 1960 po 1980 sa Slovensko stalo vyslovene priemyselným centrom. Podiel mestského obyvateľstva vzrástol z jednej tretiny na jednu polovicu, ale rast miest v regióne až taký prudký nebol, aby zapríčinil úpadok okolitých dedín. Centrom

zamestnanosti sa stala Dubnica nad Váhom a jej ústredný strojársky podnik ZŽS, ktorý zamestnával občanov zo všetkých okolitých miest a obcí. Zamestnanie v ZŽS našli aj muži, aj ženy, až do okruhu 50 km od Považskej Bystrice cez Ilavu, Zliechov, vzdialenú Valašskú Belú a Trenčín, obce po oboch stranách Váhu, dokonca oblasť za Machnáčom až po Bánovce nad Bebravou. Podnik zabezpečil pre svojich zamestnancov pravidelné, bezplatné, autobusové dochádzanie do práce. Vytvorenie vhodnej cestnej osi vyriešilo spôsob dopravy a prispelo k vytvoreniu ďalších tisícov nových pracovných miest pre ľudí s rôznym stupňom vzdelania. Za relatívne málo peňazí verejná doprava umožnila úplne novú prepravu obyvateľstva a spolu so zmenou štruktúry zamestnanosti ovplyvnila osídlenie a explóziu bytovej výstavby.

Strategický podnik, ktorým fabrika v Dubnici nad Váhom bola, pozvoľne opäť orientujúca sa na zbrojársku výrobu, sa v duchu hesla „všetko na obranu mieru“ každým rokom rozrastal, až sa stal skutočne najväčším zamestnaneckým kolosom na celom Považí. Tento fakt, podmienený cielеныmi sociálnymi výhodami a pomerne nadštandardnou mzdou, každoročne pritiahol do tejto lokality stovky až tisícky ľudí z celého Slovenska. Aj táto situácia nových príchodiacich a ich postupné začleňovanie a premiešavanie sa s okolitými starousadlíkmi a ostatným obyvateľstvom bolo jedným z dôvodov, prečo bolo nutné urýchlene zaobstarat' novú výstavbu bytov a k nim aj nadstavby adekvátnych združených služieb a zvyšnej občianskej vybavenosti ako vodovod, kanalizácia, elektrické osvetlenie, telefón a všetky ostatné bežne potrebné záležitosti. Továrenský podnik disponoval množstvom kvalifikovaných robotníkov, ale v zásade mu chýbali k tomu primerané ubytovacie kapacity. Idea vybudovania úplne nového osídleného celku sa tak stala obrovskou výzvou pre vtedajších architektov. (2007, s. 33 - 36)

Po roku 1945 sa život v Dubnici nad Váhom odlišoval mnohými skutočnosťami. Okrem všeobecných javov spojených so spoločenským, politickým či ekonomickým stavom stredného Považia, Slovenska a Československa celkovo, zasiahli do dejín Dubnice predovšetkým dve významné skutočnosti. Celkové zameranie priemyslu, a tiež skutočnosť, že sa Dubnica nepresadila ako okresné mesto, čo uprostred rivality obcí stredného Považia nebolo vôbec jednoduché a ľahké.

Odchádzajúce nacistické vojská počas ústupu použili techniku „spálenej zeme“, čím trvalo a nezvratne zlikvidovali všetok priemysel a hospodársku vybavenosť regiónu. Práve preto boli nasledujúce roky pre Dubničanov časy strádania a pretrvávajúceho nedostatku.

Koniec vojny priniesol v štruktúre obyvateľstva mnohé zmeny. Po zničení Škodových závodov odišlo z Dubnice veľké množstvo robotníkov, odborníkov, ktorí sa sčasti zapojili do Slovenského Národného Povstania. Následkom likvidácie Škodových závodov počet stálych a nestálych obyvateľov a zamestnancov Dubnice značne poklesol.

Na začiatku 50. rokov 20. storočia sa začalo uvažovať o potrebe postavenia novej aglomerácie. Začalo sa stavať na poliach medzi Dubnicou nad Váhom a Trenčianskou Teplou. Už v roku 1953 sa do dnešnej Novej Dubnice nasťahovali prví obyvatelia. Mesto bolo postavené v štýle socialistickej architektúry toho obdobia. Neskôr sa v rovnakom štýle postavil aj Kultúrny dom v Dubnici nad Váhom. Nová Dubnica mala základnú vybavenosť – školy, obchody, dopravu. V roku 1957, keď mala obec okolo 3000 obyvateľov, sa mesto administratívne osamostatnilo a dostalo oficiálny názov Nová Dubnica.

3.2 Sociálne-ekonomický vývoj Novej Dubnice a Dubnice nad Váhom z hľadiska výstavby a priemyslu po roku 1989

Po roku 1989, kedy si Nová Dubnica a Dubnica nad Váhom prešli výraznými zmenami z dôvodu politickej situácie, začali tieto mestá podporovať rozvoj podnikania, služieb a obchodu, a preto v súčasnosti poskytujú zázemie pre všetky odvetvia.

V tomto období začali výrazné demokratizačné zmeny. Potrebné bolo vytýčiť si určité základné ciele, medzi ktoré patrili najmä slobodné demokratické voľby a rekonštrukcia orgánov Mestského národného výboru.

Mesto Dubnica nad Váhom sa celým verejným životom zapojilo do celkových premien v spoločnosti. Avšak mesto bolo nepriaznivo ovplyvnené otrasom zbrojárskej výroby. Od roku 1990 nastali v Dubnici nad Váhom podstatné spoločenské, hospodárske a aj politické zmeny, pretože sa začali upravovať vlastnícke vzťahy firiem.

Pád zbrojnej výroby najviac ovplyvnil sociálnu situáciu obyvateľstva oboch miest a tým spojené možnosti zamestnania. Podnik ZŤS poklesom zbrojnej výroby prestal tvoriť zisk, a teda mzdy zamestnancov závodu poklesli. Vážne problémy spôsobovalo prepustenie množstva ľudí, čím hrozila masová nezamestnanosť. Túto situáciu zmierňoval prudký nárast súkromného sektoru.

4 ANALÝZA MESTA NOVÁ DUBNICA

4.1 Základná charakteristika mesta Nová Dubnica

Kvasnička (2007, s. 10) vo svojej publikácii, pri príležitosti 50. výročia vzniku mesta Nová Dubnica, ju charakterizoval ako architektonický koncept ideálneho mesta a čiastočne aj splnený urbanistický sen významného architekta, staviteľa, pedagóga a umelca, prof. Jiřího Krohu, vďaka priestoru, ktorého sa ujal a zhmotňoval projekt univerzálnej aglomerácie v celej svojej komplexnosti funkcií, teda ako miesta pre život ľudí, ich potreby bývania, práce, ale aj oddychu, zdravia, úradov, škôl a škôlok, športovísk, služieb a obchodu, parkov.

Mesto (História mesta, © 2021 Mesto Nová Dubnica) sa definuje ako mesto ležiace v Považí v Ilavskej kotline, ktorá sa tiahne od severovýchodu na juhozápad. Mesto je vybudované v 50. rokoch 20. storočia, história je krátka a spätá s okolitými obcami. Vznik mesta bol podmienený rozširovaním strojárskych závodov v Dubnici nad Váhom. Aktuálny počet obyvateľov k 31.12.2020 je takmer 11 000 ľudí.

Počet zamestnancov rástol priamo úmerne tomu, ako rástla aj výroba v týchto závodoch. Vtedajšie ubytovacie kapacity Dubnice nad Váhom nestačili, a tak bolo potrebné novým pracovníkom a ich rodinám zabezpečiť vhodné bývanie. Preto sa začalo s výstavbou Novej Dubnice podľa projekčného plánu vypracovaného už spomínaným architektom Krohom, v roku 1951. Už o dva roky neskôr bol vybudovaný prvý objekt, domov mladých.

Prvá materská škola bola otvorená v roku 1956. V rovnakom roku sa otvorením kina Mier začala kultúrna činnosť v meste, ktoré neslúžilo len na premietanie filmov, ale slúžilo aj na poriadanie rôznych tanečných zábav pre občanov mesta. Po čase sa v tomto priestore podarilo vytvoriť aj priestory pre reštauráciu a jedáleň.

Mestská stránka uvádza, že názov Nová Dubnica dostalo mesto v roku 1957 po tom, čo sa osamostatnilo spod samosprávy Dubnice nad Váhom. Následne sa vybuďovala obchodná sieť, vznikla telovýchovná jednota a osvetová beseda, v ktorej bola obyvateľom k dispozícii knižnica. Vtedy vyšlo aj úplne prvé číslo miestneho spravodajcu Hlas Novej Dubnice.

Ako aj ďalej Mesto (História mesta, © 2021 Mesto Nová Dubnica) uvádza, výstavba Novej Dubnice započala v roku 1951. O dva roky neskôr osídlili toto mesto prví občania. Ako samostatná obec sa začala označovať v roku 1957 a štatút mesta dostala v roku 1960.

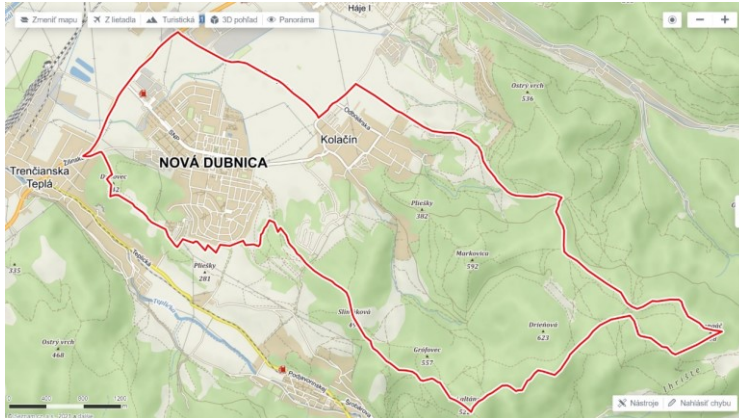
Vtedy mala Nová Dubnica školu, obchody a ďalšiu verejnú vybavenosť, ktorá jej dávala charakter mesta. Postupne sa vystavali ďalšie obytné súbory a vysadila zeleň. Prirodzeným

centrom mesta sa stalo Mierové námestie s mnohými obchodmi, službami a oddychovou zónou. Mesto s okolím spájala autobusová doprava. Ubytovacie možnosti poskytovali hotel Luník a ubytovňa TJ Slovan ZVS. V meste sa vybudovali tri základné školy, ďalšie predškolské zariadenia a ľudová škola umenia. Pre obyvateľov a deti sa tiež vybudovali rôzne športové a kultúrne zariadenia, okrem iného aj panoramatické kino. Pracovné príležitosti poskytovali dva podniky EVÚ a Mototrans. Svojou výstavbou a vybavenosťou mesto postupne vytvorilo komplexný celok na dobrej úrovni.

Mesto administratívne patrí pod Trenčiansky kraj a Ilavský okres. Nová Dubnica je atraktívna z dôvodu výhodnej lokalizácie hlavných dopravných ťahov. V blízkosti sa nachádza diaľničný privádzač na diaľnicu D1, od ktorej je vzdialený do 5 minút. V susednej obci Trenčianska Teplá sa nachádza železničný uzol regiónu a len 15 kilometrov od mesta sa je vzdialený Vlársky priesmyk, ktorý rozdeľuje Slovensko od Českej republiky. Neďaleko sú tiež dve menšie letiská, a to v Trenčíne a v Slávnici.

Obrázok 1 Poloha mesta Nová Dubnica na území Slovenska (Vlastné spracovanie podľa © ARCMAP, ÚGKK SR, 2016)

Obrázok 2 Mapa Novej Dubnice (Seznam.cz, a.s., 2021)

Mesto sa snaží vytvoriť prostredie, v ktorom si občania majú možnosť vybrať život v panelovej výstavbe v bezprostrednej blízkosti mestského ruchu, v pokojnejšej štvrti na rodinnom dome, ale aj priamo v prírode pri bývalom salaši alebo v mestskej časti Kolačín, ktorá pripomína typický vidiecky život.

Centrum mesta je tvorené historickými budovami z obdobia socialistického realizmu, ktoré dopĺňajú panelové domy. V meste sa nachádza štvrť Miklovky, kde postupne vyrástlo okolo 650 rodinných domov. Nová štvrť Dlhé diely plánujú nové bývanie pre približne 700 ľudí. Bývanie vidieckeho typu spája mestská časť Kolačín s novou modernou vilovou štvrtou nazvanou Medové lúky.

4.2 Priemyselný vývoj Novej Dubnice

4.2.1 Vývoj priemyslu Novej Dubnice

V minulosti väčšina ekonomicky aktívneho obyvateľstva bola zamestnaná v Závodoch ťažkého strojárstva (ZŤS) alebo v Závodoch všeobecného strojárstva (ZVS), ktoré majú sídlo v Dubnici nad Váhom.

Orgoník a Hliničan (2007, s. 182) hovoria, že pre rozvoj mesta a budovanie lepšej ekonomickej prosperity sa v 70. rokoch minulého storočia začalo s najrozsiahlejšou investičnou akciou, výstavbou Elektrotechnického výskumného ústavu EVÚ s uceleným komplexom stavieb pre výskum a vývoj. Generálne riaditeľstvo ZŤS, ktoré sídlilo v Martine, pôvodne plánovalo, že nový komplex EVÚ sa má postaviť v areáli ZŤS Dubnica nad Váhom. Vedenie mesta Nová Dubnica však poskytlo možnosť vybudovania tohto komplexu priamo v Novej Dubnici a po dlhých rokovaníach sa rozhodlo, že sa tak aj skutočne stane.

Týmto bol položený základ rozvoja elektrotechnického priemyslu v meste a aj v celom okolí. Znamenalo to nielen vytvorenie nových pracovných príležitostí pre obyvateľov Novej Dubnice a okolia, ale aj ďalší rozvoj mesta. Vytvorilo sa 15 výrobných objektov a spoločne s tým sa vybudovala materská škola a slobodáreň. Aj tu je možnosť vidieť, že mesto sa snažilo všestranne rozvíjať, a tak dokázalo naozaj prilákať veľké množstvo ľudí, keďže tu mali možnosť bývať, pracovať a vychovávať svoje deti.

Tým pádom boli vytvorené podmienky na zamestnanie až 1300 obyvateľov. ZŤS EVÚ bolo vedúce pracovisko vedecko-technického rozvoja a školiace pracovisko na prípravu vedeckých aspirantov. Mesto Nová Dubnica sa stalo centrom elektrotechnického výskumu a vývoja s medzinárodnou pôsobnosťou.

4.2.2 Súčasnosť priemyslu Novej Dubnice

Nová Dubnica je v súčasnosti uprostred priemyselnej oblasti, ktorá sa tiahne pozdĺž rieky Váh a v tesnej blízkosti kľúčovej dopravnej cesty – diaľnice Žilina-Bratislava. Privádzač na diaľnicu je vzdialený menej ako 5 minút od mesta a práve táto skutočnosť je pre investorov veľmi atraktívna. V súčasnosti sa pri vstupe do mesta buduje Priemyselná zóna Hliny, kde sa dennodenne pracuje na vytvorení čo najideálnejších podmienok pre nových investorov. V okolí Novej Dubnice, ale aj celkovo na Považí, prevládajú medzi priemyselnými odvetviami strojárstvo a elektrotechnika. Konkrétne v Novej Dubnici sídli Elektrotechnický výskumný a projektový ústav Nová Dubnica so štátnou skúšobňou (EVPÚ, a.s.), ZTS Elektronika, a.s. vyrába elektroniku pre riadiace a regulačné systémy, NES s.r.o. sa špecializuje na výkonovú elektroniku a zariadenia pre priemyselnú automatizáciu. Enics Slovakia, s.r.o. je medzinárodná spoločnosť, ktorá sa zaoberá elektronickými výrobnými službami v oblasti priemyslu a medicínskej techniky, NEWAYS SLOVAKIA, a.s. zase vyrába káblové zväzky, skupiny a podskupiny elektronických zariadení a elektro rozvodových skriň a RMC s.r.o. Nová Dubnica poskytuje systémové riešenia v oblasti priemyselnej elektroniky, komunikačných a navigačných systémov. V meste je bohatá priemyselná infraštruktúra, ktorá zabezpečuje obyvateľstvu dostatok pracovných príležitostí a konkurenčný boj o kvalifikovaného zamestnanca medzi firmami, čo zároveň zlepšuje firemné a platové podmienky pre široké spektrum obyvateľstva. Toto konkurenčné prostredie prispieva ku vyššej životnej úrovni v tomto regióne.

EVPÚ, a.s.

Dnešným priamym pokračovateľom výskumnej vývojovej tradície v elektronike je spoločnosť EVPÚ Elektronický výskumný a projektový ústav. Nakoľko štátne skúšobníctvo malo zvýšené požiadavky, vyžiadalo si rozšírenie. Súčasný podnikateľský zámer spoločnosti vychádza z dlhoročných skúseností a odborných vedomostí inžinierov pracovníkov, ktorí sa orientujú na aktuálne potreby a doma a v zahraničí. Špecializácia je zameraná na výskum a vývoj výkonovej elektroniky, strojov pre rôzne odvetvia priemyslu a na poskytnutie služieb v oblasti skúšobníctva, certifikácie a kodifikácie. Časť spoločnosti tvorí aj výrobná prevádzka, ktorá zabezpečuje výrobu, montáž a skúšky pre kusovú a malosériovú výrobu.

ZŤS Elektronika, a.s.

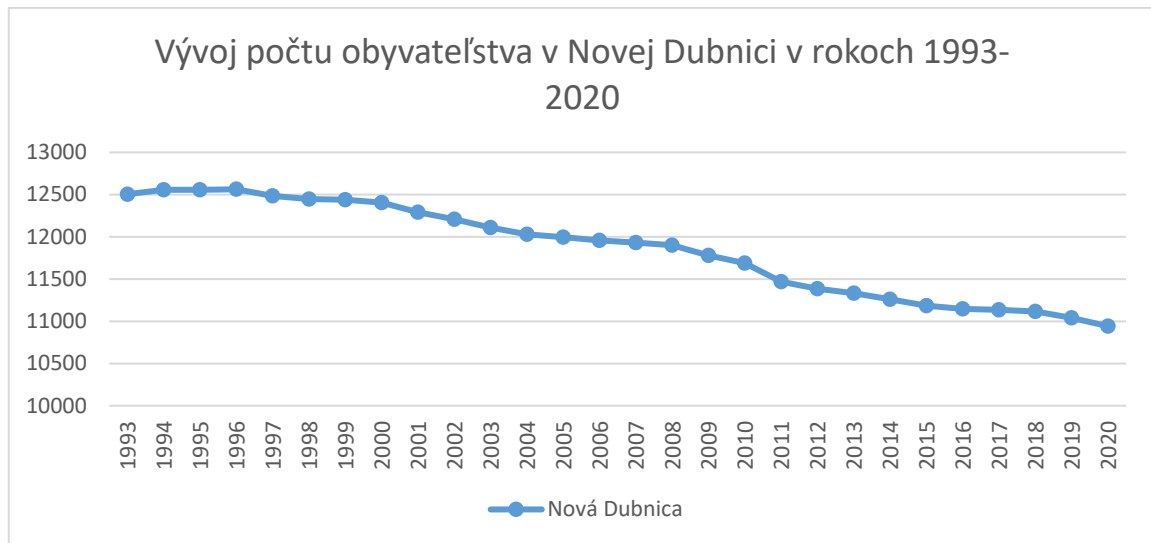
Elektronika bola pokračovateľom výrobných tradícií v meste. Generálny riaditeľ zabezpečil spoluprácu so zahraničnými organizáciami a tak nielen udržal, ale aj rozvinul nové pracovné príležitosti v meste. Do prevádzky sa uviedli nové, moderné výrobné technológie pre výrobu. V priestoroch ZŤS Elektronika, a.s. sa v podmienkach slovenského priemyslu začalo s výrobou špiralizovaných vodičov a káblových zväzov. Po čase si generálny riaditeľ spolu s časťou svojich pracovníkov založil novú firmu na výrobu elektroniky.

V činnosti ZŤS Elektronika, a.s. dodnes pokračujú v tomto areály nové spoločnosti vo forme združenia zamerané na rovnakú výrobu. Na základe vyriešenia úlohy zadanej v roku 2001 štátom, získalo toto združenie oprávnenie na používanie technických údajov v celej škále činností pozemných navigačných systémov udelených Ministerstvom zahraničných vecí USA.

V spolupráci s pomocou od Európskych štrukturálnych fondov získalo združenie prostriedky na vyriešenie projektu na zavedenie inovatívnych ekologicky čistých technológií pre elektronické zariadenia vyhovujúce aktuálnym normám Európskej únie.

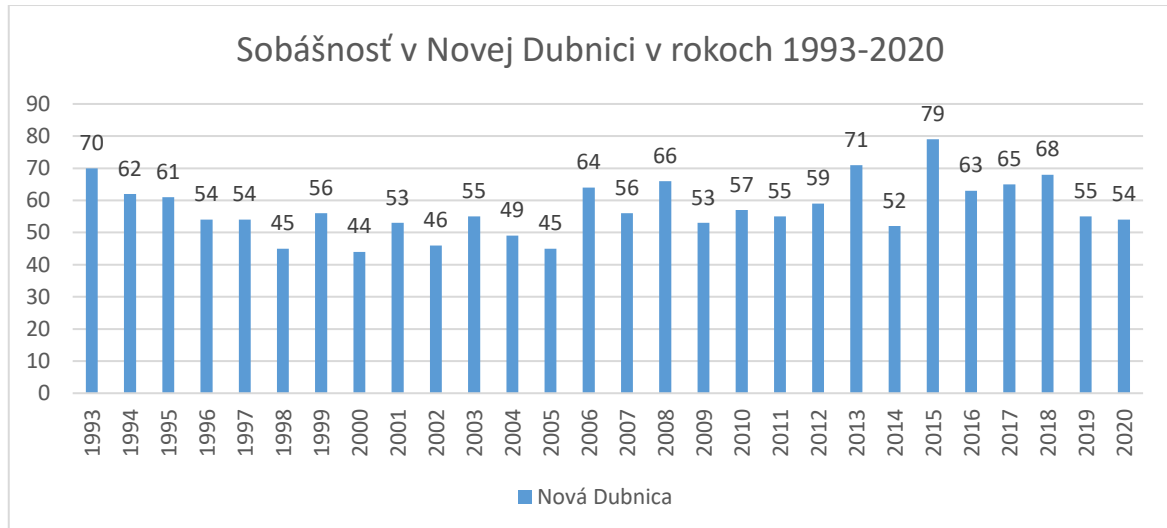
4.3 Demografický vývoj Novej Dubnice

Každé mesto má svoj jedinečný demografický vývoj, ktorý je ovplyvnený súborom súvislostí súvisiacich s daným mestom. Jednotlivé časti demografického vývoja definujú samotné mesto a jeho obyvateľov.

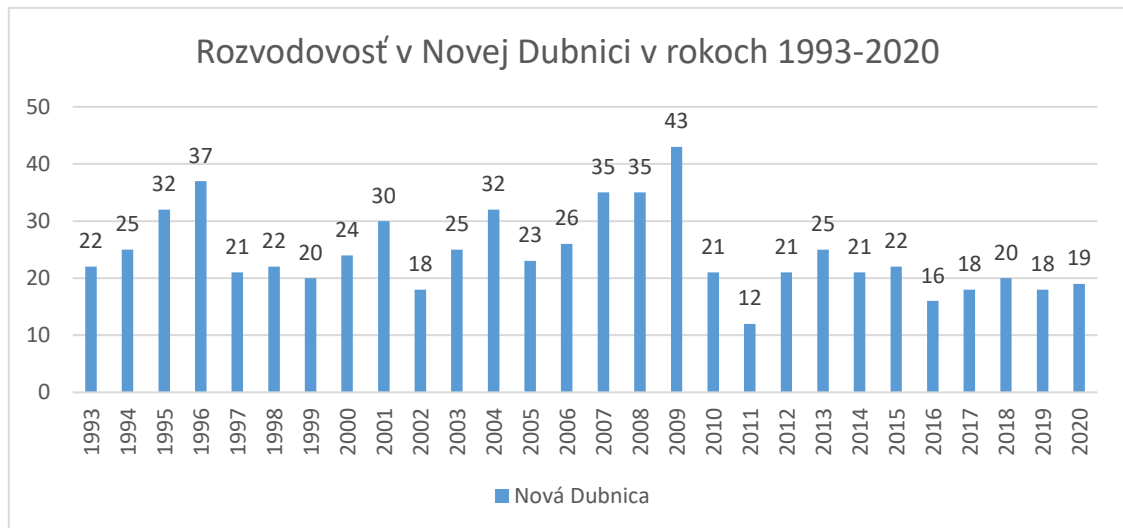
Graf 1 Vývoj počtu obyvateľstva v Novej Dubnici v rokoch 1993-2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad SR)

Na základe spracovaného grafu č.1 je možné vidieť, že Nová Dubnica, od roku 1993 až do roku 2020, s jedinou výnimkou v rokoch 1994 až 1996, pravidelne klesá. Štatistiky ukazujú, že v porovnaní s rokom 1993, Nová Dubnica k roku 2020 poklesla v počte obyvateľstva o 12,5%.

Graf 2 Sobášnosť v Novej Dubnici v rokoch 1993-2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad SR)

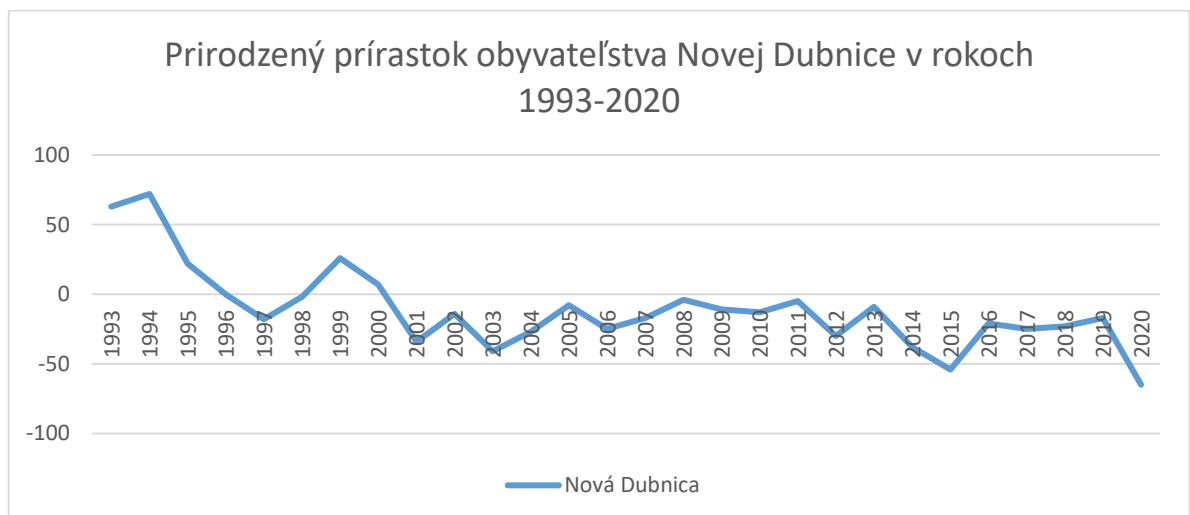
Hodnoty v grafe č.2, podľa Štatistického úradu SR, v rokoch 1993-2020, poukazujú na pohyblivý počet sobášov v Novej Dubnici. Za sledované obdobie bolo najviac sobášov, s počtom 79 v roku 2015 a naopak najmenej vykonaných sobášov bolo v roku 2000 s počtom 44 sobášov.

Graf 3 Rozvodovosť v Novej Dubnici v rokoch 1993-2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad SR)

Na grafe č.3 sa nachádza znázornenie rozvodovosti občanov Novej Dubnice. Podľa štatistík bolo najviac rozvodov v roku 2009, a to presne 43. Najmenej rozvodov za rok bolo vykonaných 12 rozvodov v roku 2011.

Z porovnania grafu č.2 a grafu č.3 je zrejmé, že každoročne bolo vykonaných viac sobášov ako rozvodov. Nakoľko občania Novej Dubnice, ako bude neskôr spomenuté, sa radia medzi prevažne rímskokatolícky veriace obyvateľstvo, je tento údaj predpokladajúci.

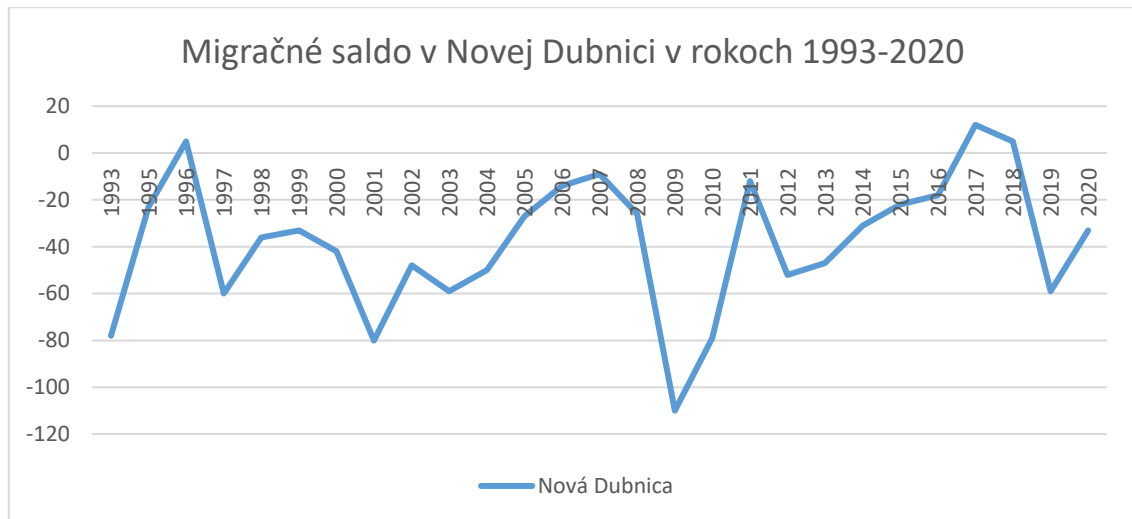

Graf 4 Prirodzený prírastok obyvateľstva Novej Dubnice v rokoch 1993-2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad SR)

Graf č.4 poukazuje na pohyblivosť prirodzeného prírastku obyvateľstva Novej Dubnice v rokoch od 1993 po 2020. Prirodzený prírastok je vtedy, keď je pôrodnosť vyššia ako úmrtnosť. V prípade hodnoty nachádzajúcej sa pod hodnotou 0, ide o vyššiu úmrtnosť ako pôrodnosť v danom roku.

V tomto prípade bol najväčší prirodzený prírastok v roku 1994, kedy dosiahol až o 72 pôrodov viac ako úmrtí vo vybranom meste. V opačnom prípade najnižšia hodnota, ktorá poukazuje na vyššiu úmrtnosť ako pôrodnosť, bola -65 v roku 2020, čo hovorí o 65 úmrtí viac ako pôrodov.

Z tohto grafu je zrejmé, že dlhodobo, od roku 2000, pretrváva v Novej Dubnici vyššia úmrtnosť obyvateľstva nad jej pôrodnosťou.

Graf 5 Migračné saldo v Novej Dubnici v rokoch 1993-2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad SR)

Graf č.5 znázorňuje migračné saldo v Novej Dubnici v období rokov od 1993 po 2020. Migračné saldo hovorí o rozdiel medzi počtom prisťahovaných a počtom vystťahovaných, resp. o migračnom prírastku alebo migračnom úbytku.

Migračné saldo v Novej Dubnici sa dlhodobo pohybuje v číslach pod hodnotou 0, čo hovorí o tom, že je v meste väčšie množstvo vystťahovaných ako prisťahovaných. Od roku 1993 sú výnimkou len roky 1996, 2017 a 2018. V roku 2018 dosiahla Nová Dubnica najvyššiu hodnotu prisťahovaných. Naopak v roku 2009 dosiahla najvyššiu hodnotu vystťahovaných.

4.4 Výstavba a vývoj bytovej politiky Novej Dubnice

Ako už bolo spomenuté, Nová Dubnica je vybudované mesto kvôli rozširovaniu sa strojárskych závodov v Dubnici nad Váhom. Spolu s rastúcou sa výrobou v závodoch bolo potrebné zvyšovať aj počet zamestnancov. V tomto momente však bolo dôležité hľadiet' aj nato, aby aktuálni, ale aj potenciálni zamestnanci mali kde bývať a v ideálnom prípade, aby ich obydlie bolo čo najbližšie výkonu ich práce. Je prirodzené, že v dnešnej dobe nehnuteľnosti naberajú na hodnote, ak sa nachádzajú v oblastiach s veľkou schopnosťou

zamestnania sa. V tomto prípade to bolo síce opačne, najprv sa vybudovali podniky a až následne potom sa budovali obytné priestory, avšak spojitosť bývania a práce je rovnaká.

Cvacho sa vyjadril, že ako prvé sa v Novej Dubnici začali stavať budovy, ktoré sa oficiálne nazývali „domovy mladých“ a neoficiálne sa dodnes nazývajú „slobodárne“. V okolí týchto budov boli vybudované celé súbory takýchto bytov. Prvý „domov mladých“ bol dostavaný 1. júla 1953 a nast'ahovalo sa doňho prvých 410 obyvateľov. Naokolo veľmi rýchlo napredovala výstavba ďalších obytných domov a už o 4 roky neskôr boli prvé súbory bytových domov dokončené. Začiatkom roku 1958 boli dokončené bytové domy priamo na námestie. Obyvateľom bolo umožnené ubytovať sa na 2. a 3. podlaží, pričom na prvom podlaží bol v priebehu rok 1958 vytvorený súvislý rad obchodov tak, ako tento súvislý rad obchodov existuje dodnes. V tomto priestore je pre občanov jednoduchý zísť dolu a nakúpiť si všetky potrebné veci pre každodenný život od potravín, mäsiarstva, pekárne, obchodov s odevmi a obuvou po kaderníctva. Následne v rokoch 1957 až 1959 sa dokončili rôzne iné budovy slobodární a aj materská a základná škola. (2007, str. 28)

Radová výstavba Miklovky

Od roku 1970 sa začalo mesto rozrastať o novú štvrť, ktorá dostala názov Miklovky. Miklovky sa vybudovávali na základe tzv. radovej výstavby, čo znamená, že rodinné domy sú postavené podľa jedného plánu, radené hneď vedľa seba. „Radovky“, ako sa hovorovo nazývajú, majú typický vzhľad a spoločné nosné steny.

V porovnaní s panelovou výstavbou typickou v mestách, tieto radovky ponúkajú viac súkromia ako byty, štandard je väčšia rozloha, dokonca môžu ponúkať aj menšiu záhradku či garáž. Čo sa ešte výhod týka, sú energeticky úspornejšie ako bežné samostatne stojace rodinné domy a tiež zaberajú, na rozdiel od samostatne stojacich domov, menej miesta, čo v konečnom dôsledku umožňuje vyššiu hustotu osídlenia v meste.

Každá minca má však dve strany a aj radová výstavba má svoje negatíva. Jedna z najväčších nevýhod je zvýšená obtiažnosť vytvoriť vhodnú dispozíciu domu, nakoľko radové domy majú možnosť orientácie miestností iba ku dvom svetovým stranám, keďže sa z dvoch bočných strán dotýkajú vedľajších domov bez akejkoľvek možnosti vytvorenia okien. Ďalšie negatívum je to, že každý dom musí vyzeráť rovnako, a preto nie je možné upustiť uzdu svojich fantázií a vytvoriť si dom podľa vlastných predstáv. Zväčša napríklad také podkrovia nebýva možné, pretože prevažná väčšina radovej výstavby, a Nová Dubnica nie je

výnimkou, majú radové výstavby s rovnou strechou, teda bez podkrovia. Niekomu môže táto monotónnosť prekážať.

Radová výstavba Dlhé Diely

Na webovej stránke spoločnosti Neture Bau je uvedený vývoj výstavby štvrte Dlhé Diely. V roku 2006 začala spoločnosť tým, že odkúpila vtedajšie poľnohospodárske pozemky a mesto sa pridalo k myšlienke vybudovať novú obytnú štvrť. Spoločne sa dohodli na urbanistickom projekte, v ktorom bol plán výstavby bytov postavených mestom, ale aj individuálnych radových domov postavených spoločnosťou Neture Bau, ktorá sa podieľala aj na vzniku inžinierskych sietí a komunikácie v tomto priestore. Od začiatku spoločnosť usilovala o celkovú urbanistickú kvalitu celej lokality, a preto prispela ku koncepcii napríklad aj tým, že vybuodovala bezbariérové chodníky. Ich doteraz najväčším vlastným projektom je práve výstavba 14 radoviek v tejto štvrti. Poschodové domy sú koncipované s pomerne voľnou dispozíciou, kde prevažne na prízemí je priestor variabilný a prepojený so záhradou. Aj táto časť je spoločnosťou premyslená ako bezbariérová, rovnako aj kúpeľňa je na tomto poschodí predpripravená pre ľudí s hendikepom. Na poschodí je možnosť pre tri plnohodnotné izby. Na pohľad zvonka sú domy poňaté esteticky jednoducho a minimalisticky. Jediným výrazným prvkom domu sú obklady fasády, na čo sa použil červený smrek pôvodom z lokálnych zdrojov. (Nová Dubnica – radové domy, 2020)

Obrázok 3 Radová výstavba Dlhé Diely (©Nová Dubnica – radové domy, 2020)

Tieto domy, podľa (Nová Dubnica – radové domy, 2020), spĺňajú kritériá energetickej triedy A0 a tiež obsahujú prvky energetickej pasívnej výstavby. Energetická trieda A0 bola na Slovensku prijatá 1. januára 2021, kedy v kontexte novej legislatívy EÚ čakalo sprísnenie noriem a prechod na túto energetickú triedu, ktorá je úrovňou výstavby budov s takmer nulovou potrebou energie. Energeticky pasívna výstavba znamená, že takéto domy sa

vyznačujú výrazne nižšou spotrebou energie na vykurovanie, ale aj na celkovú prevádzku oproti bežným nízkoenergetickým domom, čím šetria prírodné zdroje, pretože využívajú ich potenciál a tiež prospievajú ekológii.

V dnešnej dobe sa už takmer všetci snažia brať ohľad na ekológiu, a v tomto prípade je to rovnako. Pri výstavbe sa zohľadňovala budúcnosť aj z pohľadu stavebníctva, ale aj z pohľadu vývoja nových noriem, ktoré neskôr môžu uľahčiť život majiteľom.

Aktuálna situácia výstavby je taká, že v minulom roku 2020 sa podarilo ukončiť výstavbu 7 rodinných domov, ktoré už majú svojich majiteľov. Zvyšných 7 sa plánujete dokončiť tento rok. Rovnako je ešte v pláne výstavba rezidencie s garsónkami pre seniorov.

4.5 Bytová politika Novej Dubnice

Podľa údajov zo strategických dokumentov, najmä z posledného spracovaného Programu rozvoja mesta Nová Dubnica, 2014, dostupných zo stránok mesta, vytvoreného pre roky 2015-2020, je mesto vlastníkom 35 bytov nájomného charakteru, pričom sa nachádzajú v rôznych bytových jednotkách, nie v jednej.

Pri skončení nájmu v starších nájomných bytoch, pokiaľ samotný nájomca nepožiadá o odkúpenie, je cieľom mesta tieto byty odpredať vo verejnej súťaži.

Pre fungovanie týchto nájomných bytov mesto Nová Dubnica zriadilo „Bytový podnik“, mestskú príspevkovú organizáciu, ktorá je správcom mestského majetku. Hlavnou činnosťou podniku je zabezpečenie správy hnutel'ného a nehnuteľného majetku mesta. Mimo správy bytových domov sa podnik venuje aj podnikateľskej činnosti, a to zabezpečenie prevádzky mestských objektov a budov a správy trhových miest.

V Novej Dubnici bol v roku 2016 ponúkaný 2-izbový mestský byt na prenájom, za nasledovných podmienok:

- výška nájmu (bez akýchkoľvek doplnkových služieb): 176,32 €(mesiac)
- predpokladaná celková mesačná výška zálohovej platby v závislosti od počtu osôb:

Tabuľka 1 Predpoklad výšky nájomného bytu (Mesto Nová Dubnica, 2016)

Počet osôb	1	2	3	4	5	6
------------	---	---	---	---	---	---

Mesačná zálohová platba	252,36 €	268,34 €	284,33 €	300,32 €	316,30 €	332,29 €
-------------------------	----------	----------	----------	----------	----------	----------

- úhrada finančnej zábezpeky (3 mesačné nájomné) vo výške 528,96 € pred podpísaním nájomnej zmluvy na účet Mesta Nová Dubnica
- doba nájmu na dobu určitú – 1 rok, atď. (Mesto Nová Dubnica, 2016)

Okrem nájomných bytov má mesto aj obytné zóny poskytujúce občanom vlastné bývanie v súkromnom vlastníctve. Tieto obytné zóny sa v Novej Dubnici nazývajú Miklovky, Dlhé diely a v súčasnosti budujúca sa nová obytná zóna Medové lúky. V súvislosti s obytnou zónou Dlhé diely je dôležité poznamenať, že nové možnosti bývania poskytuje aj toto sídlisko, ktoré vzniká v spolupráci mesta so súkromnou spoločnosťou. Časom by na tomto mieste malo vyrásť 96 rodinných domov a 8 bytových domov. Už v roku 2014 bola daná do užívania obyvateľom mesta nová nájomná bytovka s 18 nájomnými bytmi, pričom tieto nájomné byty boli pridelené ku správe bytovému podniku. Mesto dáva príležitosť svojim občanom bývať v panelovej výstavbe, ale aj v rodinnom dome s menším či väčším pozemkom. Je teda čisto na preferenciách obyvateľov, ktorý spôsob života im viac vyhovuje alebo ktorý spôsob života si môžu z ich finančných možností dovoliť.

Pre seniorov mesto vybudovalo Zariadenie pre seniorov, ktoré je samostatným právnym subjektom zriadeným mestom a funguje ako rozpočtová organizácia. Jej kapacita je 54 klientov a nakoľko je plne vyťažená, mesto vybudováva nové zariadenie.

5 ANALÝZA MESTA DUBNICA NAD VÁHOM

5.1 Základná charakteristika mesta Dubnica nad Váhom

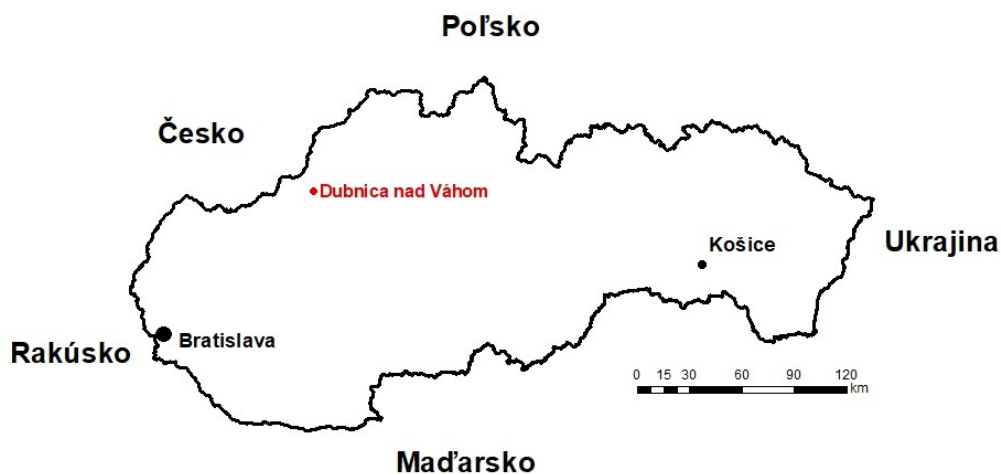
Dubnica nad Váhom leží na strednom Považí v Ilavskej kotline. Zo severozápadnej strany tvoria prírodné ohraničenie Biele Karpaty a zo strany juhovýchodnej to je Strážovská hornatina. Nachádza sa v údolí Váhu, no mestom tiež preteká Dubnický potok, ktorý sa vlieva do Váhu.

Mesto má viac ako 23 000 obyvateľov a rozkladá sa na ploche niečo málo 5 hektárov, z čoho polovica tvoria lesy, poľnohospodársky pôdny fond a len necelých 11% tvorí plocha zastavaného územia.

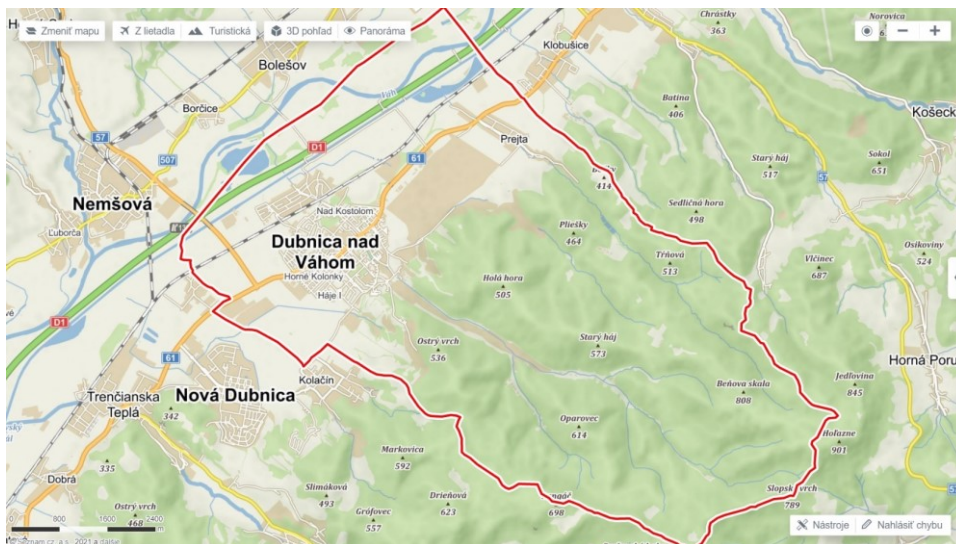
Súčasťou katastrálneho územia mesta sa nachádza aj chránené vtáčie územie, ktoré sa nazýva Dubnické štrkovisko a je tiež zaradené do európskej sústavy chránených území „NATURA 2000“.

Súčasťou katastrálneho územia je aj mestská časť Prejta. V roku 1960 bol mestu udelený štatút mesta a v súčasnosti je 27. najväčším mestom Slovenska. Od roku 1996, podľa nového územného členenia, patrí do okresu Ilava a zároveň je aj najväčším mestom tohto okresu, čo je výnimočnosť, nakoľko Dubnica nad Váhom, aj keď nie je okresným mestom, je rozlohou väčšia ako samotné okresné mesto Ilava. Okresné mesto Ilava bolo zvolené na základe historických udalostí. Okres Ilava spadá pod územný celok Trenčianskeho kraja a je ohraničený okresmi Trenčín a Púchov.

Od hlavného mesta je Dubnica vzdialená približne 140km. Mesto leží priamo na hlavnom železničnom ťahu Bratislava – Košice, pri diaľnici D1, čo je jedna z najväčších výhod bytovej politiky mesta, nakoľko práve cesta I. triedy zvyšuje schopnosť zamestnania sa v tejto lokalite, a teda znižuje nezamestnanosť.

Obrázok 4 Poloha mesta Dubnica nad Váhom na území Slovenska (Vlastné spracovanie podľa © ARCMAP, ÚGKK SR, 2016)

Obrázok 5 Mapa Dubnice nad Váhom (Seznam.cz, a.s., 2021)

Po 2. svetovej vojne patrila medzi najväčšie priemyselné centrá stredného Považia. Ani v súčasnosti tomu nie je inak. Len niekoľko kilometrov na juhozápad leží historický Trenčín. Smerom na juhovýchod sa nachádzajú liečivé kúpele Trenčianske Teplice, na severozápade vyčnieva Vršatec s ruinami starodávneho hradu a na severovýchode staré mesto Ilava.

V písomných prameňoch sa Dubnica spomína sústavne od konca 12. storočia. Najstaršia písomná zmienka o meste sa datuje v listine z roku 1193, kde sa Dubnica uvádza ako majetok dedične užívaný bratmi Vratislavom a Piskinom darovaný uhorským kráľom Belom III. V ďalšom období bola Dubnica vo vlastníctve Trenčianskeho hradu a pomerne často menila majiteľov. Od konca 16. storočia až do polovice 19. storočia bola Dubnica majetkom

rodu Illésházyovcov. Z tohto obdobia je zachovaná historická pamiatka na Dubnický kaštieľ, založený v roku 1637 grófom Gašparom Illésházym. Súčasťou kaštieľa je park, v ktorom sa nachádza veľa vzácnych drevín a starých stromov. Až do 30-tych rokov minulého storočia hlavným zamestnaním obyvateľov Dubnice bolo poľnohospodárstvo, v menšej miere priemysel, obchod a remeslá.

5.2 Priemyselný vývoj Dubnice nad Váhom

5.2.1 Vývoj priemyslu v Dubnici nad Váhom

Veľký prelom v živote obyvateľov Dubnice a najbližšieho okolia nastal po roku 1928, kedy sa rozhodlo o výstavbe Škodových závodov – Závodov ťažkého strojárstva. Výstavba zbrojárskeho závodu v Dubnici nad Váhom bola motivovaná záujmami obrany ČSR. S výstavbou tohto závodu sa začalo v roku 1929. Po prechodnom zastavení výstavby sa v nej neskôr pokračovalo pod vplyvom zvyšujúceho sa nebezpečenstva nemeckého fašizmu a začiatkom roku 1937 začala výroba v jeho prvých objektoch. Bohužiaľ, po osudných mníchovských udalostiach a po rozbití republiky sa „Dubnická Škodovka“, ako sa bežne nazývala, stala súčasťou nemeckého veľkokoncernu. Ťaženie nemeckých fašistov pohľovalo stále väčšie množstvá vojnového materiálu. S tým súvisel aj rýchly nárast dubnického závodu, ktorý v čase najväčšieho rozmachu výroby, okolo roku 1944, zamestnával až 17 000 robotníkov a technikov. Odpor zamestnancov proti fašizmu sa prejavoval v sústavnom ilegálnom odboji, v rôznych politických akciách, sabotážach a podobne. Dňa 1. apríla 1945 sa výroba v závode úplne zastavila a ostávajúce dni do oslobodenia mesta využili nemeckí fašisti na totálnu demoláciu závodu. Z trosiek a snahy najobetavejších pracovníkov sa rodili predpoklady pre obnovenie výroby v závode.

Pôvodný názov závodu po druhej svetovej vojne bol Škodove závody, národný podnik Dubnica nad Váhom. V roku 1951 bol závod premenovaný na Závody K. J. Vorošilova a neskôr bol premenovaný na Strojárske a metalurgické závody, národný podnik Dubnica nad Váhom. V súčasnom období nesie podnik názov Závody ťažkého strojárstva. Stal sa skutočným strojárskym gigantom, ktorého výrobky sa v nedávnej dobe podieľali významnou mierou nielen na rozvoji národného hospodárstva ČSSR, ale všetkých členských štátov RVHP.

Stredné odborné učilište

Súčasťou priemyslu Dubnice nad Váhom neodmysliteľne patrí aj učilište, s presným názvom Stredné odborné učilište strojárské ZTS, n. p. Dubnica nad Váhom, ktoré vzniklo práve z dôvodu prosperujúcich Škodových závodov. Najjednoduchší spôsob, akým si zadovážiť nových zamestnancov, bolo si ich vyškoliť. Preto okolo roku 1937 začala výučba rôznych profesií potrebných pre prácu v závodoch. Dokončiť učňovku trvalo 3 roky a učni sa učili rôzne predmety od technológie, kreslenia, rysovania, fyziky, cez účtovníctvo, korešpondenciu a občianske právo. Absolventi školy sa podrobovali tzv. tovarišskej skúške, pri ktorej mali preukázať rovnakú odbornú znalosť ako zapracovaní odborní tovariši. Skutočnosť, že sa výuka vykonávala na produktívnej práci, malá veľký význam. Spájala teóriu s praxou, školu s podnikom.

V súčasnosti táto škola funguje dodnes, len je premenovaná na Stredná odborná škola technická Dubnica nad Váhom a presťahovaná, avšak stále funguje v Dubnici. Dnes škola ponúka 4-ročné štúdium s maturitou a výučným listom na odbory mechanik nastavovač, mechanik – mechatronik a mechanik – elektrotechnik a 3-ročné štúdium s výučným listom na odbory nástrojár, strojní mechanik a elektromechanik. (Stredná odborná škola technická Dubnica nad Váhom, 2021)

Aj vďaka tejto škole priemysel v Dubnici nad Váhom a jeho okolí prosperuje aj v dnešnej dobe, nakoľko túto školu každoročne navštevuje veľké množstvo mládeže zo širokého okolia a každoročne školu dokončí veľké množstvo mladých perspektívnych absolventov, ktorí hľadajú svoje uplatnenie v okolitých firmách.

5.2.2 Súčasnosť priemyslu v Dubnici nad Váhom

Momentálny priemysel v Dubnici nad Váhom už nepatrí mestu, tak ako tomu bolo v minulosti. Avšak aj dnes je množstvo firiem sídliačich priamo v meste alebo v jeho tesnej blízkosti neúrekom.

Aj dnes je jedna z najväčších firiem v Dubnici spoločnosť DMD Group, ktorá má pod sebou ďalšie spoločnosti, a to konkrétne ZTS ŠPECIÁL, Konštrukta – Defence, a.s. a ZVS holding, a.s. Všetky tieto firmy sa aj v dnešnej dobe zaoberajú výrobou, modernizáciou a opravou vojenskej techniky, výrobou strojov a zariadení všeobecne a pre určité hospodárskej odvetvia, výrobou kovových výrobkov, strojov a prístrojov s mechanickým pohonom, ale aj napríklad znehodnocovaním vojenskej techniky. (© ZTS-ŠPECIÁL, AG, 2013)

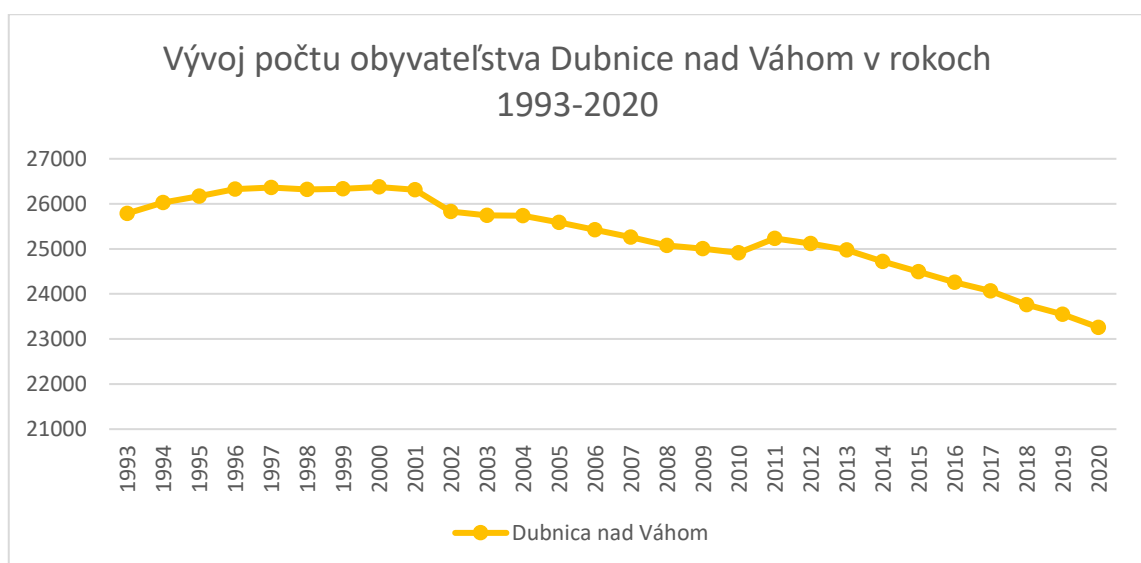
Zaujímavosťou je, že tzv. „Špeciálka“ doteraz neukončila výrobu ťažkých strelných zbraní a streliva, a podlieha pravidelnej kontrole Ministerstva vnútra SR a celý objekt je oplotený dvojmetrovým ostnatým drôtom. Je všeobecne známe, že v okolí Dubnice je v podzemí veľké množstvo jadrových krytov, ktoré siahajú viac ako 15m pod povrch zeme. Z toho minimálne 6 krytov je v areáli ZŤS ŠPECIÁL. Pozemky závodu ZVS holding, a.s., resp. Závody všeobecného strojárstva, vedú až 10km do hôr Dubnice nad Váhom.

Medzi Dubnicou nad Váhom a Novou Dubnicou, avšak administratívne patriaci pod Dubnicu nad Váhom, sa zaraďuje aktuálne úplne prvý logistický park kvalitatívnej triedy A, ktorý sa rozprestiera na ploche až 200 000m² a dnes ponúka viac ako 110 000m² prenajímateľnej plochy. Tento priestor je pre firmy lukratívny, pretože sa nachádza priamo z výjazdu z diaľnice, a preto má ľahkú dostupnosť do iných strategických výrobných závodov napr. v Bratislave, Nitre, Trnave, Žiline či Ostrave, či už logistickej prepravy riešenej kamiónovou dopravou alebo pre osobnú prepravu zamestnancov do práce.

Sklady sa delia sklad DC1 a sklad DC2, pričom prvý leží na ploche 90 000m² a druhý leží na ploche 16 000m². Pre tento priestor je vytvorených 175 parkovacích miest pre zamestnancov a rôzne návštevy. (©Industrial Park Dubnica, 2021)

5.3 Demografický vývoj Dubnice nad Váhom

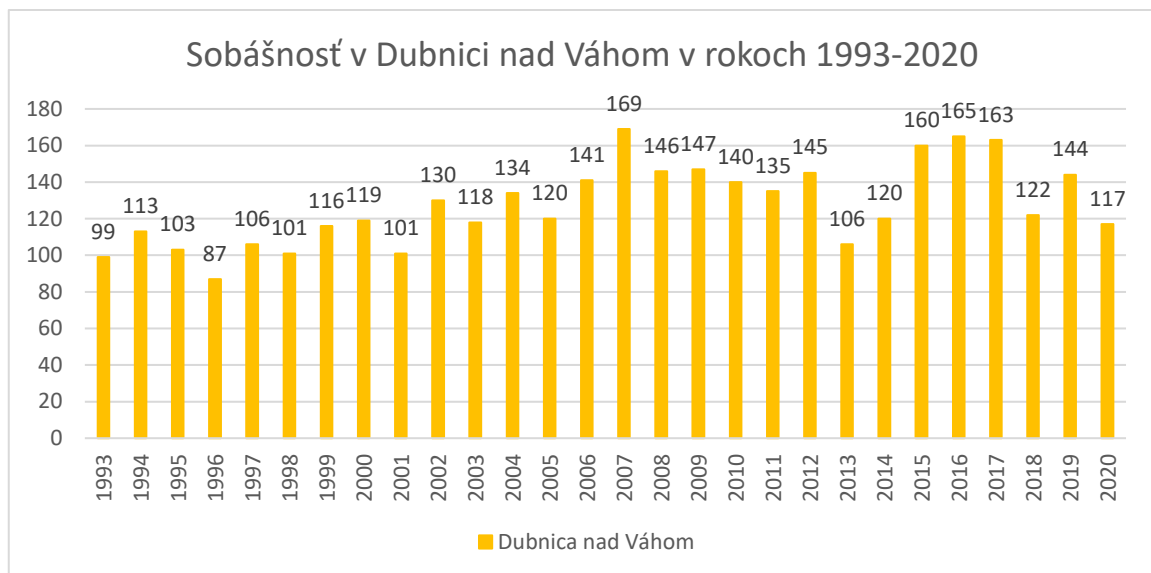
Občania Dubnice nad Váhom definujú svoje mesto pomocou demografického vývoja. Tento vývoj skúma rôzne údaje, ktoré zhromažďuje Štatistický úrad SR.

Graf 6 Vývoj počtu obyvateľstva Dubnice nad Váhom v rokoch 1993-2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad SR)

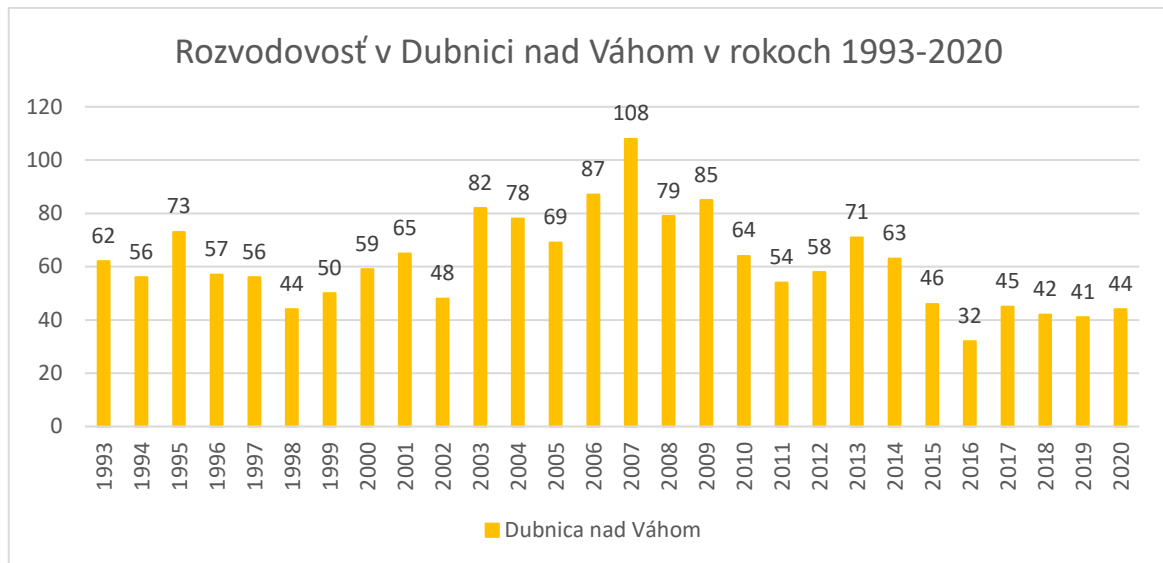
Na základe spracovaného grafu je možné vidieť, že Dubnica nad Váhom, od roku 1993 až do roku 2020, zaznamenala 9,8% pokles obyvateľstva.

Od roku 1993 po rok 2001 pretrvávalo mierne stúpanie, avšak od roku 2002 po 2010 sa situácia s počtom obyvateľstva zmenila a začala klesať. V roku 2011 sa počty obyvateľov mierne zvýšil, no nasledovalo opätovné klesanie.

Graf 7 Sobášnosť v Dubnici nad Váhom v rokoch 1993-2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad SR)

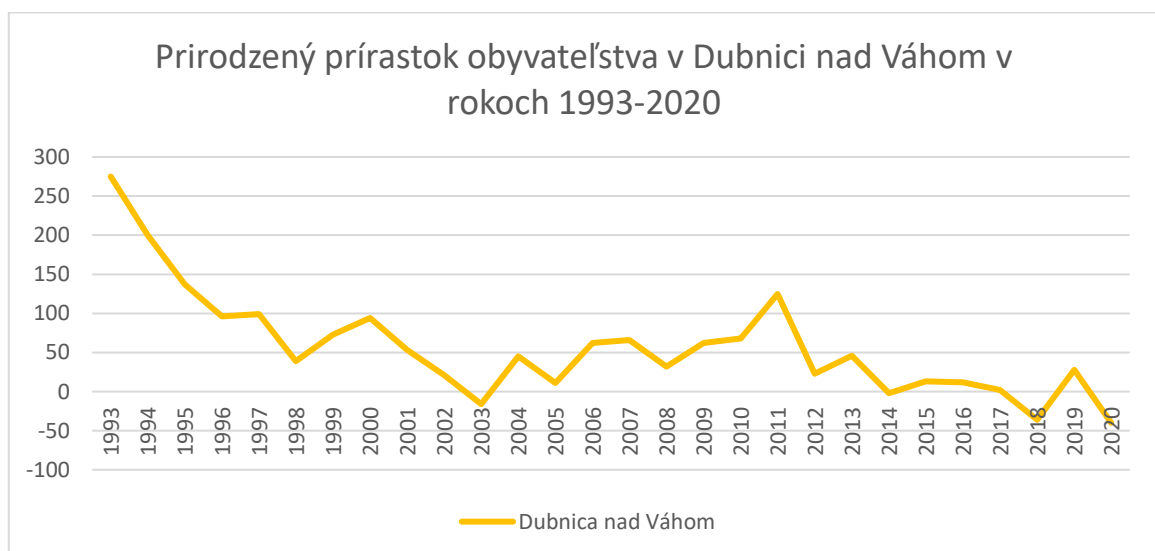
Na grafe č.7 je možné vidieť sobášnosť v Dubnici nad Váhom v období rokov 1993-2020. V tomto čase bola najvyššia sobášnosť roku 2007 s hodnotou 169 obyvateľov a najnižšia sobášnosť roku 1996 s hodnotou 87 obyvateľov. Sobášnosť v Dubnici nad Váhom je veľmi premenlivá.

Graf 8 Rozvodovosť v Dubnici nad Váhom v rokoch 1993-2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad SR)

Na znázornenom grafe je možné poukázať na premenlivosť rozvodovosti v Dubnici nad Váhom v rokoch od 1993 až po rok 2020. Najvyššia rozvodovosť bola v roku 2007 s hodnotou 108 obyvateľov mesta. Najnižšia rozvodovosť sa vyskytla v roku 2016 s hodnotou 32 obyvateľov mesta.

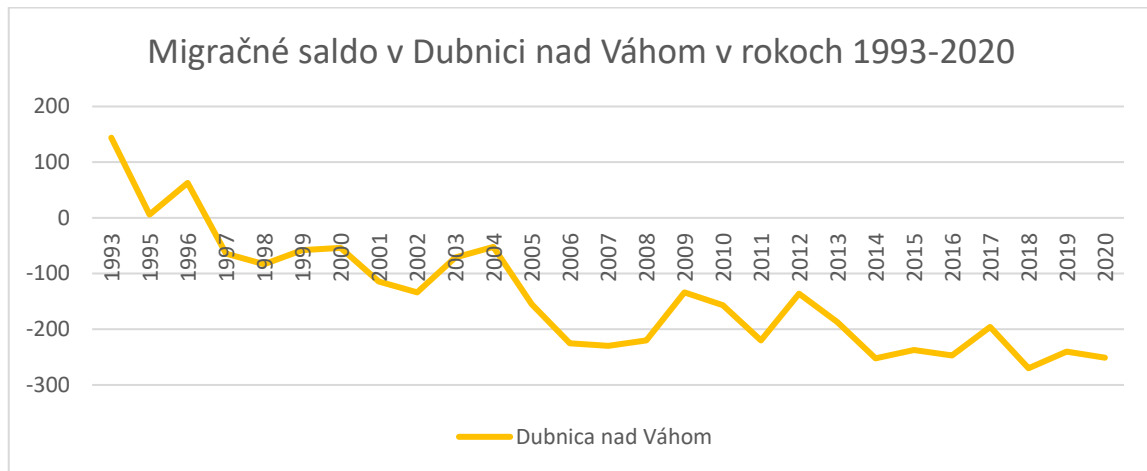
Rovnako, ako tomu bolo aj pri Novej Dubnici, sa občania Dubnice nad Váhom v jednotlivých rokoch viac sobášia ako rozvádzajú.

Graf 9 Prírodný prírastok obyvateľstva v Dubnici nad Váhom v rokoch 1993-2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad SR)

Na základe údajov zo štatistického úradu SR mala Dubnica nad Váhom vo vybranom období prevažnú dobu prírodný prírastok obyvateľstva. Výnimky sa našli len v rokoch 2003,

mierne v roku 2014 a prevratnejšie v rokoch 2018 a 2020. Vo všeobecnosti však v tomto meste prevládala pôrodnosť nad úmrtnosťou, pričom najvyššie hodnoty dosahovala v roku 1993.

Graf 10 Migračné saldo v Dubnici nad Váhom v rokoch 1993-2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad SR)

Migračné saldo Dubnice nad Váhom znázorňuje rozdiel medzi prisťahovanými a vystáhovanými poukazuje na výrazné vystáhovalectvo, ktoré prevláda a pretrváva od roku 1997. Od tohto roku sa do roku 2020 nepodarilo zvýšiť prisťahovalectvo nad vystáhovalectvom, a práve preto je táto oblasť demografického vývoja tou, ktorou by sa malo mesto začať zaoberať a zamerať sa na jej inováciu.

5.4 Výstavba a vývoj bytovej politiky Dubnice nad Váhom

Mesto malo v 50. rokoch 20. storočia prevažne poľnohospodársky charakter, prízemnú výstavbu a malú hustotu obyvateľstva. Nová výstavba si však vyžadovala zvýšiť investície na komunikácie a kanalizačné a zemné práce. Začali rozsiahle zábery, často kvalitnej poľnohospodárskej pôdy v intraviláne Dubnice a smerom na časť Lieskovec. Bytová výstavba bola súčasťou zabezpečenia potrieb pre závody ťažkého priemyslu.

Podľa kolektívu autorov spolu so Žatkuliakom, obyvateľstvo v 50. rokoch 20. storočia nepociťovalo výhody výstavby priemyslu, ale naopak zlé zásobovanie, neporiadok v pridelovaní potravinových lístkov aj napriek tomu, že sa závody prednostne zásobovali a prevládal tlak v nábore pracovných síl. (1993, s.109)

Prestavba sídla ZUŠ na nájomné byty

Ako informovala hovorkyňa mesta Rezáková, od 1. 9. 2021 Základná umelecká škola mení svoju adresu. V tomto momente už bývalá budova ZUŠ ostáva prázdna a keďže budova je v správe mesta, mesto rozhodlo o jej ďalšej existencii.

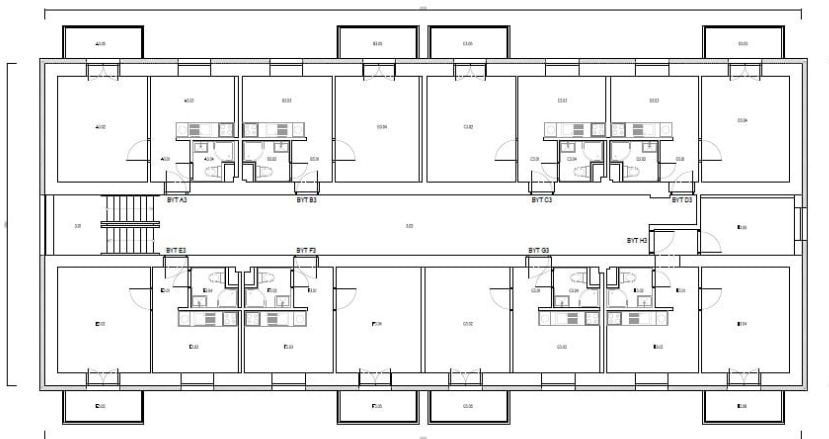
V súvislosti s výstavbou sa mesto rozhodlo rozšíriť bytový fond najmä pre mladých ľudí a rodiny s deťmi, a to predovšetkým preto, aby za dostupným bývaním nemuseli odchádzať mimo mesta.

Z bývalej budovy umeleckej školy tak po prestavbe vznikne 3-podlažný bytový dom s celkom 24 bytmi, niektoré jedno- a niektoré dvojizbové byty, bežného štandardu. Zmena účelu využívania budovy spolu s nevyhovujúcim stavom si vyžaduje stavebný zásah, a preto mestské zastupiteľstvo na konci mája 2021 sa začalo uchádzať o financie zo Štátneho fondu rozvoja bývania. Celý projekt prestavby budovy bude financovaný zo zdrojov ŠFRB s kombináciou dotácie z Ministerstva dopravy a výstavby SR, ale aj s vlastných zdrojov mesta.

Stavebné práce zlepšia aj celkový exteriérový vzhľad, ale súčasne prispôbia aj interiér na nový účel. Pre nových nájomníkov vznikne 28 nových parkovacích miest. Za predpokladu, že všetko pôjde podľa plánov, prví nájomníci by sa do nových mestských bytov mohli sťahovať v priebehu roka 2023. (Rezáková, 2021)

Obrázok 6 Prestavba budovy ZUŠ na nájomné byty (© Mesto Dubnica nad Váhom, 2021)

Obrázok 7 Stavebný plán nájomných bytov (© Mesto Dubnica nad Váhom, 2021)

Primátor Peter Wolf sa na adresu plánovanej prestavby umeleckej školy na nájomné byty vyjadril, že: „V tomto smere pripravujeme viaceré projekty. Prvý, ktorý sa bude realizovať, je práve prestavba budovy na Ulici obrancov mieru na nájomné byty. Postupne budeme vytvárať ďalšie, aktuálne hľadáme vhodné lokality,“ (Wolf, 2021)

Obnova vnútrobloku na sídlisku Pod Hájom

Hovorkyňa mesta Rezáková informovala, že samospráva mesta schválila predloženie žiadosti o nenávratný finančný príspevok, ktorý bude určený na obnovu bytového domu nazývaného „Účko“ na jednom z najväčších sídlisk v Dubnici nad Váhom, Pod Hájom.

O finančné prostriedky sa mesto uchádza vďaka výzve Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky cez Integrovaný regionálny operačný program. Ako už spomínaná vedúca oddelenia strategického rozvoja a verejného obstarávania povedala, projekt skvalitní celý priestor vnútrobloku, zameriava sa na už existujúce ale aj nové chodníky, športoviská, oddychové zóny, zeleň, verejné osvetlenie ale aj hracie prvky pre deti. Ide prvú revitalizáciu vnútroblokov v Dubnici nad Váhom, v ktorej však chce mesto pokračovať. V súčasnosti ešte nie je isté, či je mesto v žiadosti úspešné. Táto skutočnosť by mala byť zrejماً v novembri 2021. (Rezáková, 2021)

Obrázok 8 Plán revitalizácie vnútrobloku (© Mesto Dubnica nad Váhom, 2021)

5.5 Bytová politika Dubnice nad Váhom

Mesto Dubnica nad Váhom poskytuje občanom mesta bývanie v rôznych bytových jednotkách a rodinných domoch. V prípade, že občania sú schopní si zabezpečiť vlastné bývanie, či už z vlastných zdrojov alebo s pomocou hypotekárneho úveru, majú na výber z veľkého množstva sídlisk, ako napríklad najväčšie sídlisko Pod Hájom alebo Pod Kaštieľom, Centrum I. či Centrum II.

V prípade, že občania nie sú schopní, najmä z finančných dôvodov, zabezpečiť si bývanie, mesto pomáha svojim občanom formou nájomného bývania v mestských bytoch.

Bytový fond mesta tvorilo, podľa PHSR mesta Dubnica nad Váhom na roky 2015 – 2020, pri poslednom sčítaní v roku 2011 spolu 8 529 bytov, z čoho bolo 1 320 rodinných domov. Trvalo obývaných bytov bolo 8 103. Z nich 657 bolo s 1 izbovou miestnosťou, 1 531 s 2 izbovými miestnosťami, 3 855 s 3 izbovými miestnosťami, 1 176 so 4 izbovými miestnosťami a s 5 a viac izbovými miestnosťami bolo viac ako 800 bytov.

Mesto prenecháva správu týchto mestských bytov na území mesta mestskej príspevkovej organizácii DUMAT a OSBD. Po nadobudnutí účinnosti Zákona o prevode vlastníctva bytov od roku 1993, kedy mesto Dubnica nad Váhom vlastnilo 3500 bytov, dochádza aj v súčasnosti k odpredaju bytov do súkromného vlastníctva.

K 31.12.2014 vlastnilo mesto 77 bytov, pričom z toho až 72 bytov tvoria jednoizbové byty na Bratislavskej a Okružnej ulici. Ich obyvatelia sú zväčša sociálne slabšie rodiny

s nedostatkom finančných prostriedkov, ktorí si nemôžu dovoliť kúpu, aj keď za zostatkovú cenu. Zo zostávajúcich bytov sú 4 dvojizbové a 1 trojizbový byt. Cena nájomného závisí od obytnej plochy a jeho veku.

Ceny nájomných bytov, v starších bytových domoch, sa v roku 2014 pohybovali vo výške:

- 1-izbové 39,20 €/mesiac

Ceny nájomného u novopostavených bytov sa pohybovali vo výške:

- 2-izbový byt od 145,65 do 166,40 €/mesiac
- 3-izbový byt 199,73 €/mesiac

Ceny sú uvedené bez energií, vody a ostatných služieb súvisiacich s užívaním bytu.

V súčasnosti mesto eviduje viac ako 150 žiadostí o nájomný byt. Situácia s bytmi je však taká, že málokedy príde k uvoľneniu nájomného bytu. Ich nájomcovia ich najčastejšie odkúpia, nakoľko majú na takýto úkon právo a individuálne ho predajú. Aj v tejto súvislosti mesto momentálne prestavuje bývalú Základnú umeleckú školu na nájomné byty, aby ponuku mestských bytov mesto rozšírilo, a tak mohlo pomôcť aj ďalším občanom mesta.

Mesto zabezpečuje aj zariadenie pre seniorov, ktoré sa nazýva Dubina, m.r.o. Zriadenie vzniklo v roku 1987 a zriaďovateľom je mesto Dubnica nad Váhom. Toto zariadenie je určené pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek a ich zdravotný či iný vážny dôvod si vyžaduje určitý stupeň odkázanosti (napr. Alzheimerova alebo Parkinsonova choroba). V roku 2013 bolo uvedené do prevádzky aj Špecializované zariadenie v mestskej časti Prejta, vďaka čomu sa rozšírila kapacita zariadenia o 69 miest. Celková kapacita zariadenia pre seniorov je 249 klientov. (PHSR mesta Dubnica nad Váhom na rok 2015-2020, 2015)

6 OBYVATEĽSTVO

Obyvateľstvo je súhrn všetkých ľudí, ktorých bydlisko sa nachádza na určitom území v určitom momente. Tento počet sa neustále mení v dôsledku prirodzeného pohybu a migrácie obyvateľstva.

Počty obyvateľov v Novej Dubnici a Dubnici nad Váhom, rovnako ako aj v iných mestách, sa pravidelne hýbu. Presné čísla sú známe vďaka pravidelným sčítaniam obyvateľstva, ktoré sa na Slovensku konali na jar roku 2021. Nakoľko v súčasnosti ešte nie sú skompletizované, primárne sa bude vychádzať z posledného sčítania obyvateľstva z roku 2012.

6.1 Obyvateľstvo Novej Dubnice

Národnostné zloženie

Národnosť Novej Dubnice je, podľa údajov Štatistického úradu SR a posledného spracovaného sčítania obyvateľstva v roku 2012, výrazne Slovenská. Až 90% obyvateľov považuje svoju národnosť za Slovenskú. Ako druhá najpočetnejšia národnosť obyvateľov je Česká s niečo málo nad 1%. Zvyšné desatiny a stotiny percent si delia národnosti Maďarské, Rómske, Rusínske, Ruské, Nemecké a Poľské.

Náboženské zloženie

Nová Dubnica je na základe štatistických údajov mesto s výrazne rímskokatolíckym obyvateľstvom, s až 70% veriacich. Druhou najpočetnejšou skupinou s 20% je obyvateľstvo, ktoré sa nehlási ku žiadnemu vierovyznaniu. Takmer 3,5% obyvateľov je za evanjelické náboženstvo. Zvyšné percentá si rozdeľujú náboženstvá gréckokatolícke, pravoslávne a ostatné náboženstvá. (© Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2012)

6.1.1 Vývoj obyvateľstva

Vývoj a samotný vznik obyvateľstva Novej Dubnice začal v období rozširovania ZŤS, čiže je priamo prepojený s výrobným podnikom. Vďaka jeho rozširovaniu sa aj množstvo obyvateľov Novej Dubnice zvyšovalo, pretože zamestnanci podniku automaticky dostali bývanie v neďalekej Novej Dubnici. Pracovníci podniku ZŤS tak postavili základy obyvateľstva Novej Dubnice.

6.1.2 Aktuálny stav obyvateľstva

Najaktuálnejší stav obyvateľstva bolo možné zistiť zo stavu obyvateľstva ku 31.12.2020 zo Štatistického úradu Slovenskej republiky. Jeho zhrnutie je:

Tabuľka 2 Stav obyvateľstva Novej Dubnice ku 31.12.2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad SR)

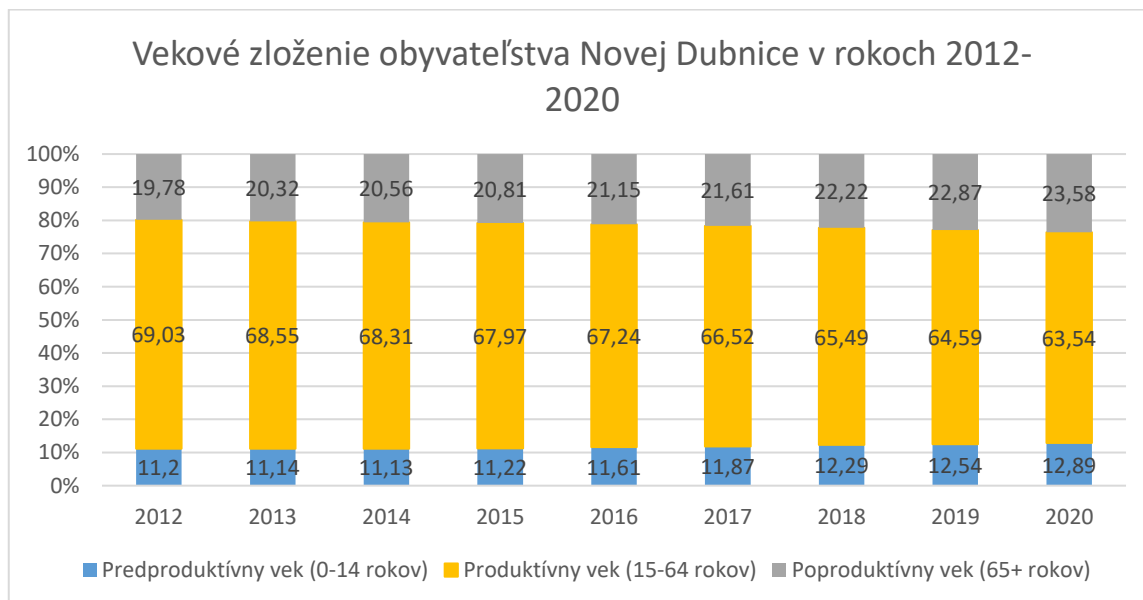
Ukazovateľ	Počet
Celkový počet obyvateľov	10 942
z toho ženy	5 669
z toho muži	5 273
Narodení na 1 000 obyvateľov	8,46
Zomrelí na 1 000 obyvateľov	14,28
Priťahovalí na 1 000 obyvateľov	14,10
Vystťahovalí na 1 000 obyvateľov	17,10
Uzavreté manželstvá na 1 000 obyvateľov	4,91
Rozvedené manželstvá na 1 000 obyvateľov	1,73

Na tejto tabuľke je možné vidieť, že celkový počet obyvateľov Novej Dubnice sa tesne približuje ku 11 000. Z toho je o trochu viac žien, avšak je to zanedbateľný rozdiel. Ostatné údaje sú v prepočte na 1 000 obyvateľov.

Na základe predchádzajúcej tabuľky a predpokladu, že zomreli starší obyvatelia, je možné dedukovať, že Nová Dubnica je skôr mestom seniorov, ako detí.

Z hľadiska migrácie pristťahovalcov a vystťahovalcov je o niečo viac vystťahovalcov, no nie je to výrazne viac. Môže to súvisieť s rôznymi faktormi, ako napríklad horšia vybavenosť bánk a úradov, minimum nákupných centier či nedostačujúce parkovacie miesta v meste. Ľudia majú rôzne požiadavky na život, a tak ich dôvod odsťahovania sa z mesta môže byť rôzny.

Z pohľadu sobášnosti a rozvodovosti vedie sobášnosť o pomerne veľký rozdiel, ale vzhľadom ku tak prevažnej miere obyvateľstva, ktoré sa radí ku rímskokatolíkom, to je splnený predpoklad.

Graf 11 Vekové zloženie obyvateľstva Novej Dubnice v rokoch 2012-2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad Slovenskej republiky)

Podľa zobrazeného grafu je možné pozorovať vekové zloženie obyvateľstva Novej Dubnice od roku 2012 až po rok 2020.

Vek detí od 0 do 14 rokov, patriacich do predproduktívneho veku, každoročne o niečo málo rástol. Jediný rozdiel z vybraných rokov bolo malé klesanie od roku 2012, ktoré trvalo do roku 2014. V roku 2015 už nastal rast predproduktívneho veku občanov mesta.

Produktívny vek, do ktorého štandardne patrí najviac obyvateľstva, pretože je to najširšie spektrum rokov, patria obyvatelia od 15 do 64 roku života. Na Novej Dubnici má klesajúci trend, z čoho vyplýva, že obyvateľstvo starne a to má negatívne dopady všeobecne na trh práce a systém dlhodobej starostlivosti.

V poproduktívnom veku, vo veku nad 65 rokov, je každým rokom viac a viac obyvateľstva, čo znova len potvrdzuje predchádzajúcu myšlienku, a teda to, že obyvateľstvo starne.

6.2 Obyvateľstvo Dubnice nad Váhom

Národnostné zloženie

Podľa Štatistického úradu SR a údajov z posledného sčítania obyvateľstva v roku 2012, až 85% Dubničianov považuje svoju národnosť za Slovenskú. Za Slovenskou národnosťou

nasleduje množstvo národností, ktoré však nedosahujú ani jedného percenta. Medzi nimi je národnosť Česká, Maďarská, Rómska, Rusínska, Nemecká a Poľská.

Náboženské zloženie

V tomto prípade to už také jednoznačné nie je, nakoľko síce väčšina to je, avšak nie až taká výrazná ako v predchádzajúcich zloženiach. Tu sa teda takmer 63% obyvateľstva hlási ku rímskokatolíckej cirkvi. So 16% nasleduje skupina obyvateľov, ktorí sa uvádzajú ako bez vierovyznania. Zvyšné percentá patria evanjelickej cirkvi augsburského vyznania, gréckokatolíckej cirkvi, apoštolskej cirkvi a rôznym iným náboženstvám. (© Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2012)

6.2.1 Vývoj obyvateľstva

Vývoj obyvateľstva Dubnice nad Váhom je úzko spätý so zamestnanosťou v Dubnici. V čase, kedy Škodove závody expandovali, rovnako expandovalo aj obyvateľstvo v meste. Ľudia sa chceli čo najviac priblížiť ku miestu výkonu ich práce, a tak sa vo veľkom množstve presťahovali do Dubnice nad Váhom.

6.2.2 Aktuálny stav obyvateľstva

Aktuálny stav obyvateľstva Dubnice nad Váhom je najlepšie možné zistiť podľa sčítania obyvateľstva, ktoré prebehlo na jar roku 2021. Keďže výsledky a celé spracovanie trvá dlhšiu dobu, v súčasnosti budú využité údaje zo Štatistického úradu SR zo dňa 31.12.2020

Tabuľka 3 Stav obyvateľstva Dubnice nad Váhom ku 31.12.2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad SR)

Ukazovateľ	Počet
Celkový počet obyvateľstva	23 259
z toho ženy	11 836
z toho muži	11 423
Narodení na 1 000 obyvateľov	7,82
Zomrelí na 1 000 obyvateľov	9,53
Pristáhovaní na 1 000 obyvateľov	9,96
Vystáhovaní na 1 000 obyvateľov	20,68

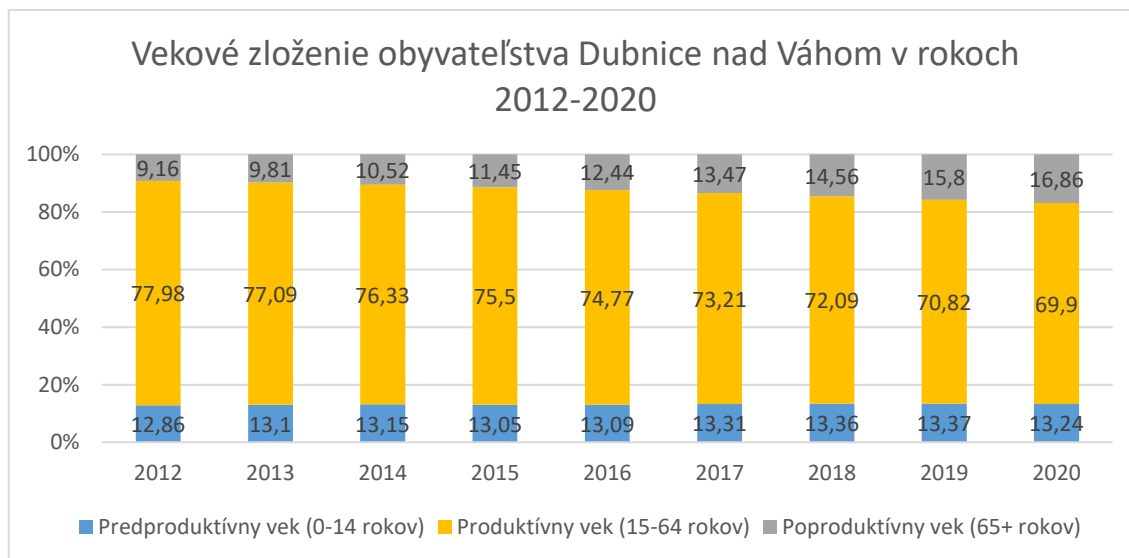
Uzavreté manželstvá na 1 000 obyvateľov	5,00
Rozvedené manželstvá na 1 000 obyvateľov	1,88

Podľa údajov zo Štatistického úradu SR je v Dubnici nad Váhom ku 31.12.2020 evidovaných 23 259 obyvateľov. Zásadný rozdiel medzi množstvom žien a mužov v Dubnici nad Váhom nie je.

Z hľadiska narodených a zomrelých je o niečo väčšia prevaha tých, ktorí zomreli, z čoho sa môže dedukovať, že obyvateľstvo Dubnice starne a vymiera. Jedine však za predpokladu, že zomrelí boli obyvatelia v seniorskom veku, keďže sa neustále znižuje množstvo narodených detí, ktoré by prevážili seniorov.

Z pohľadu prisťahovalectva a vystažovalectva jednoznačne prevládajú vystažovalci, čo sa mesto snaží riešiť výstavbou nových bytových domov, pretože práve toto samospráva vníma ako najväčší dôvod pre odchod z mesta – odchod z dôvodu náročného získania bývania, buď z dôvodu, že ľudia nemajú zdroje na kúpu nehnuteľnosti alebo z dôvodu vysokých nájmov, ktoré si obyvatelia Dubnice nie sú schopní finančne hrať.

Pozitívnu správou je väčší počet uzavretých manželstiev ako rozvodov, pretože pokojné domácnosti sa prejavujú aj na celkovej spokojnosti obyvateľstva a menšieho zaťaženia bytovej politiky, pretože zatiaľ čo fungujúce manželstvo môže bývať v jednej domácnosti, rozvedené manželstvá sa delia do dvoch domácností, čím sa samozrejme navyšujú požiadavky mestu na výstavby nových bytov.

Graf 12 Vekové zloženie obyvateľstva Dubnice nad Váhom v rokoch 2012-2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad Slovenskej republiky)

Z tohto grafu je zřejmé vekové zloženie obyvateľstva Dubnice nad Váhom od roku 2012 po rok 2020.

Predproduktívny vek, kde patria deti do 14 rokov, sa každoročne pomaly navyšuje, až na rok 2015 a potom posledný sledovaný rok 2020, kedy hodnoty v tejto skupine klesli. Predproduktívny vek má síce stúpajúci trend, no tento trend je tak slabý, že sa nemôže považovať za omladzujúce. Práve pravidelné navyšovanie počtov detí v predproduktívnom veku vedie ku omladzovaniu obyvateľstva a to má priaznivé dôsledky najmä na ekonomiku.

Produktívny vek v meste má klesajúci trend, čo znamená, že každým rokom je menej a menej obyvateľstva, ktoré je v produktívnom veku, kedy sú schopní pracovať a napredovať nielen ako jednotlivci, ale aj ako skupiny ľudí, napr. v práci.

V poproduktívnom veku je čím ďalej, tým viac obyvateľov Dubnice nad Váhom. Za 8 rokov sa množstvo seniorov takmer zdvojnásobilo, čo vedie k už naznačenému starnutiu obyvateľstva.

6.3 Dotazníkový prieskum

Dotazníkový prieskum bol vytvorený pomocou služby survio.com, čiže prieskum bol spracovaný on-line formou. Tvorený je 13 otázkami, na ktoré odpovedalo 100 respondentov, ktorými boli výlučne občania Novej Dubnice a Dubnice nad Váhom, a teda ľudia, ktorých sa demografický vývoj a bytová politika vybraných miest vyslovene dotýka.

Cieľom dotazníka bolo zistenie v akých podmienkach obyvatelia miest bývajú – či bývajú v rodinnom dome alebo byte, či je to ich vlastné bývanie alebo bývajú v podnájme, prípadne či je nehnuteľnosť, v ktorej bývajú zaťažená nejakou ťarchou, napr. hypotékou, čiže nie sú schopní si danú nehnuteľnosť zafinancovať z vlastných zdrojov. V neposlednom rade bolo cieľom dozvedieť sa od obyvateľov mesta ich názor na bytovú politiku v ich meste a ich spokojnosť. Výsledky prieskumu v grafickej podobe sa nachádzajú v Prílohe P1: Dotazníkový prieskum.

1. Aké je vaše pohlavie?

Dotazníkového prieskumu sa zúčastnilo celkom 100 ľudí, z toho žien bolo 65 a mužov 35.

Nová Dubnica: 15 mužov, 39 žien

Dubnica nad Váhom: 20 mužov, 26 žien

2. Aký je váš vek?

Vekové kategórie boli rozčlenené podľa toho, v akej približne fáze osamostatňovania sa a riešenia bytovej politiky sa daný respondent nachádza. Vychádzalo sa z predpokladu, že mladý do 18 rokov zatiaľ veľmi prehľad o bytovej politike nemá, resp. ho táto oblasť pravdepodobne nezaujíma. Respondenti vo vekovej kategórii 18-26 rokov sú najmä ľudia, ktorí buď momentálne študujú a bytovú politiku začínajú vnímať alebo v momentálnej situácii ju začínajú riešiť viac a viac. Veková kategória 27-40 rokov bola vybraná ako tá, v ktorej je najväčšia pravdepodobnosť, že ľudia budú túto problematiku aktuálne riešiť. Následne bola vymedzená kategória 41-65 rokov za predpokladu, že v tomto veku ľudia dosahujú svoje najvyššie kariérne a mzdové podmienky, čo môže byť využité aj pri bytovej politike. Na poslednú vekovú kategóriu boli zahrnuté osoby nad 66 rokov, čiže seniori na dôchodku.

Do 18 rokov sa zapojili 3 osoby, v kategórii 18-26 rokov to bolo najpočetnejších 39 osôb, v kategórii 27-40 rokov odpovedalo 20 ľudí, v rozmedzí 41-65 rokov sa zapojilo 30 a 8 ľudí odpovedalo nad 66 rokov.

Nová Dubnica: 2 ľudia do 18 rokov, 22 ľudí vo veku 18-26 rokov, 13 ľudí vo veku 27-40 rokov, 15 ľudí vo veku 41-65 rokov a 2 ľudia vo veku nad 66 rokov

Dubnica nad Váhom: 1 človek – do 18 rokov, 17 ľudí – vo veku 18-26 rokov, 7 ľudí – vo veku 27-40 ľudí, 15 ľudí – vo veku 41-65 rokov, 6 ľudí – vo veku nad 66 rokov

3. Aké je vaše najvyššie ukončené vzdelanie?

Najvyššie ukončené vzdelanie hovorí o schopnosti zamestnanosti či výške životného štandardu.

Základné vzdelanie malo ukončené 4 osoby, stredoškolské vzdelanie s výučným listom skončilo 15 ľudí, najpočetnejšia skupina 50 respondentov mali ukončené stredoškolské vzdelanie s maturitou, 17 opýtaných dokončilo I. vysokoškolský stupeň a 14 opýtaných dokončilo aj II. vysokoškolský stupeň.

Nová Dubnica: 2 ľudia – základné vzdelanie, 3 ľudí – stredoškolské vzdelanie ukončené výučným listom, 26 ľudí – stredoškolské vzdelanie ukončené maturitou, 11 ľudí – vysokoškolské vzdelanie I. stupňa, 12 ľudí – vysokoškolské vzdelanie II. stupňa

Dubnica nad Váhom: 2 ľudia – základné vzdelanie, 12 ľudí – stredoškolské vzdelanie ukončené výučným listom, 24 ľudí – stredoškolské vzdelanie ukončené maturitou, 6 ľudí – vysokoškolské vzdelanie I. stupňa, 2 ľudia – vysokoškolské vzdelanie II. stupňa

4. Kde bývate?

V tejto otázke odpovedalo 54 osôb ako občania Novej Dubnice, prípadne mestskej časti Kolačín a 46 osôb ako občania Dubnice nad Váhom, prípadne mestskej časti Prejta.

Nová Dubnica: 54 ľudí

Dubnica nad Váhom: 46 ľudí

5. Z akých zdrojov získavate informácie o vašom meste?

V tejto otázke bolo možné označiť viacero odpovedí. Najčastejšou odpoveďou na túto otázku boli sociálne siete (69 opýtaných), miestna tlač (65 opýtaných), oficiálna stránka mesta (55 opýtaných), mestský rozhlas (37 opýtaných) a regionálna tlač (17 opýtaných). Len zopár respondentov sleduje strategické dokumenty, verejné zasadanie zastupiteľstva, či vývesku v meste.

Nová Dubnica: 42 ľudí – sociálne siete, 38 ľudí – miestna tlač, 32 ľudí – oficiálna stránka mesta, 19 ľudí – mestský rozhlas, 7 ľudí – regionálna tlač, 2 ľudia – verejné zasadanie zastupiteľstva, 2 ľudia – strategické dokumenty, 3 ľudia – iné (ImpulzPress, výveska, rodina)

Dubnica nad Váhom: 27 ľudí – sociálne siete, 27 ľudí – miestna tlač, 23 ľudí – oficiálna stránka mesta, 18 ľudí – mestský rozhlas, 10 ľudí – regionálna tlač, 2 ľudia – verejné zasadanie zastupiteľstva, 2 ľudia – iné (od známych), 1 človek – strategické dokumenty

6. Zaujímate sa o bytovú politiku vo vašom meste?

Na položenú otázku odpovedalo 49 respondentov kladne a 51 záporne.

Nová Dubnica: 29 ľudí – áno, 25 ľudí - nie

Dubnica nad Váhom: 20 ľudí – áno, 26 ľudí – nie

7. Vnímate neustále zvyšovanie cien nehnuteľností?

95 respondentov reagovalo, že vníma neustále zvyšovanie cien nehnuteľností. 1 sa vyjadril, že zvyšovanie cien nevníma a 4 sa o ceny nehnuteľností nezaujímajú.

Nová Dubnica: 52 ľudí – áno, 1 človek – nie, 1 človek – nezaujímam sa o ceny nehnuteľností

Dubnica nad Váhom: 43 ľudí – áno, 3 ľudia – nezaujímam sa o ceny nehnuteľností

8. V akej nehnuteľnosti bývate?

73 respondentov bývajú v byte a 27 respondentov bývajú v rodinnom dome.

Nová Dubnica: 36 ľudí – byt, 18 ľudí – rodinný dom

Dubnica nad Váhom: 37 ľudí – byt, 9 ľudí – rodinný dom

9. Kto je vlastníkom nehnuteľnosti, v ktorej bývate?

89 respondentov je vlastníkom, prípadne ich rodičia sú vlastníkami nehnuteľnosti, v ktorej bývajú. 9 respondentov býva v podnájme a 2 respondenti bývajú v mestskom byte.

Nová Dubnica: 49 ľudí – ja som vlastníkom, prípadne môj rodinný príslušník (napr. rodičia), 3 ľudia – vlastníkom je cudzia osoba (bývam v podnájme), 2 ľudia – vlastníkom je mesto (bývam v mestskom byte)

Dubnica nad Váhom: 40 ľudí – ja som vlastníkom, prípadne môj rodinný príslušník (napr. rodičia), 6 ľudí – vlastníkom je cudzia osoba (bývam v podnájme)

10. Je rodinný dom/byt, v ktorom bývate, zat'azený ťarchou?

Najviac odpovedí (57) bolo označených na odpovedi nie, teda nemajú na nehnuteľnosti žiadnu ťarchu. 36 odpovedí bolo označených ako zat'azenie hypotekárnym úverom a 7 respondentov nevedelo odpovedať.

Nová Dubnica: 32 ľudí – nie, 18 ľudí – áno, je zat'azený hypotekárnym úverom, 4 ľudia - neviem

Dubnica nad Váhom: 25 ľudí – nie, 18 ľudí – áno, je zaťažený hypotekárnym úverom, 3 ľudia - neviem

11. Plánujete v nehnuteľnosti, v ktorej bývate, zostať?

51 respondentov plánu v nehnuteľnosti, v ktorej aktuálne býva ostať, naopak 49 respondentov neplánuje a chce odísť.

Nová Dubnica: 25 ľudí – áno, 29 ľudí - nie

Dubnica nad Váhom: 26 ľudí – áno, 20 ľudí - nie

12. Ak ste odpovedali nie, odôvodnite, prosím, svoju odpoveď.

Najčastejšie odôvodnenie odchodu z doterajšej nehnuteľnosti bolo o osamostatnení sa či kúpa vlastného bývania, poprípade presťahovanie sa z bytu do rodinného domu. Nechýbala ani odpoveď o hľadani lacnejšieho bývania či odchodu do zahraničia.

Nová Dubnica: osamostatnenie od rodičov, sen bývať v rodinnom dome, odchod z mestského bytu s cieľom kúpy vlastného bytu pomocou hypotekárneho úveru,...

Dubnica nad Váhom: osamostatnenie sa od rodičov, sen bývať v rodinnom dome,...

13. Ste spokojný s bývaním vo vašom meste? Vedeli by ste niečo vylepšiť? Ak nie, čo vám prekáža?

Prevažná väčšina opýtaných sú spokojní s bývaním vo svojom meste. Ako nedostatky vnímajú najčastejšie problémové parkovanie, nedostatok bytov, čistotu v meste a kolóny v doprave.

Nová Dubnica: spokojnosť, nespokojnosť: nedostatok parkovacích miest, služieb, kultúrneho vyžitia,...

Dubnica nad Váhom: spokojnosť, nespokojnosť: nedostatok parkovacích miest, doprava,...

7 KOMPARÁCIA DEMOGRAFICKÉHO VÝVOJA A BYTOVEJ POLITIKY MIEST NOVÁ DUBNICA A DUBNICA NAD VÁHOM

Porovnávať vybrané mestá je veľmi náročné, pretože prvé zmienky o Dubnici nad Váhom siahajú až do 16. storočia, pričom Nová Dubnica sa začala budovať až v 50. rokoch 20. storočia. Zatiaľ čo Dubnica nad Váhom už prosperovala, Nová Dubnica ešte ani neexistovala. Takmer z každého hľadiska sú tieto mestá rozdielne, no v niečom sa porovnávať môžu.

Obidve tieto mestá majú svoje obyvateľstvo a rovnaké priemyselné zameranie, ktoré obe čerpajú z využitia tesnej blízkosti cesty I. triedy, vďaka čomu majú jednoduchú dostupnosť do vzdialenejších miest, v ktorých rovnako prosperuje priemysel alebo iné odvetvia, ktoré spolu spolupracujú.

Pri analyzovaní boli vybrané údaje od roku 1993, čo je súčasne aj rok vzniku samostatnej Slovenskej republiky, až po rok 2020 alebo dáta z posledného spracovaného sčítania obyvateľov, domov a bytov, ktoré prebehlo v roku 2011.

7.1 Komparácia demografického vývoja miest Nová Dubnica a Dubnica nad Váhom

Úplne prvý, pomerne zásadný rozdiel bol zistený na základe počtu obyvateľov. Dubnica nad Váhom má, ku dňu 31.12.2020, zhruba o 12 000 obyvateľov viac ako Nová Dubnica. Vývoj počtu obyvateľstva Novej Dubnice je celkovo negatívny. V prvých sledovaných rokoch mal vývoj ľahkú tendenciu zvyšovať sa, avšak od roku 1997 sa trend klesajúceho počtu obyvateľstva nezmenil. Vývoj počtu obyvateľstva Dubnice nad Váhom bol o trošku viac premenlivejší. V rokoch 1993-2001 rástol, od roku 2002 klesal až po 2011, kedy nastalo zvýšenie, no nasledujúce roky, až do roku 2020, pokračoval v poslednom trende, a to v klesaní. Obe mestá majú klesajúcu tendenciu v počte obyvateľov. Počet obyvateľov výrazne ovplyvňuje rozpočet, ktorým mesto od štátu disponuje, čo môže zreteľne zvýhodňovať schopnosť modernizácie mesta. Samosprávy vedia lákať ľudí na rôzne benefity, aby si pred sčítaním obyvateľstva zmenili trvalé bydlisko na konkrétnu obec, s cieľom samosprávy dostať čo najväčší finančný obnos od štátu.

Nakoľko obe mestá sú výrazne viac orientované na rímskokatolícku vieru, bolo aj predpokladom, že v oboch mestách bude prevládať sobášnosť nad rozvodovosťou. Dáta tento predpoklad potvrdzujú. Je dôležité však poznamenať, že tento fakt nemá len pozitívny

dopad na sociálny status občana, ale je aj úzko spätý s bytovou politikou, pretože rozvedení občania spravidla hľadajú nové bývanie a v prípade, že dvaja občania mesta sa zosobášia, vzniká predpoklad, že budú zdieľať spoločné bývanie, čiže znižujú nároky v množstve potreby bývania.

Prirodzený prírastok Novej Dubnice od roku 2001 stagnuje a nachádza sa v číslach, ktoré označujú vyššiu úmrtnosť než pôrodnosť obyvateľstva. Až kritická hodnota je v poslednom sledovanom roku 2020, ktorou dosahuje najvyššiu úmrtnosť oproti pôrodnosti za posledných sledovaných 17 rokov. Na rozdiel od Novej Dubnice sa Dubnica nad Váhom pohybuje v tzv. kladných číslach, ktoré hovoria o tom, že okrem 4 rokov sa za posledných 17 rokov mesto nachádzalo v prirodzenom prírastku obyvateľstva.

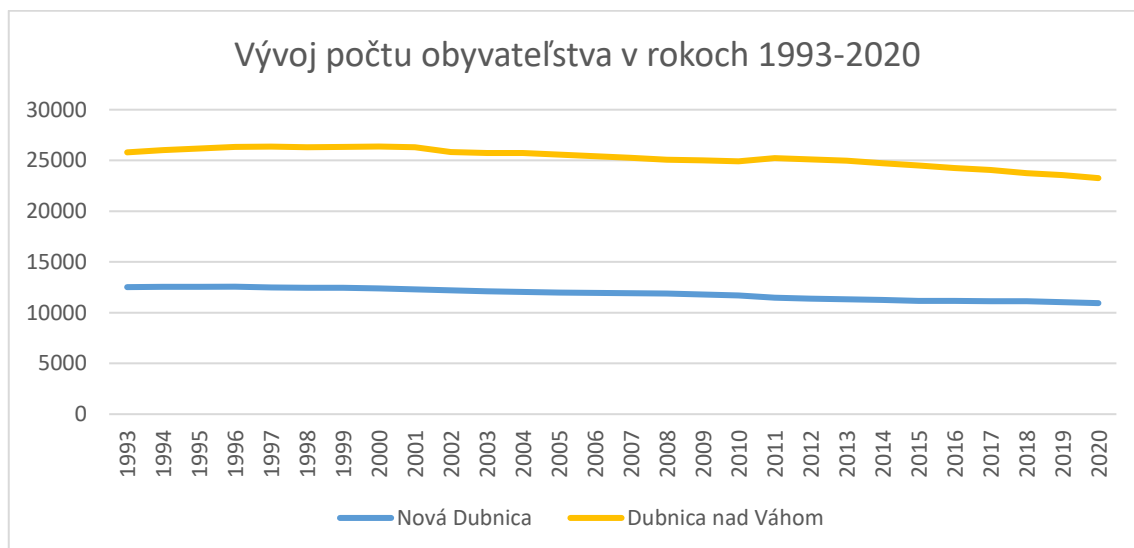
Problém s migráciou je značný v Dubnici nad Váhom, nakoľko skutočne veľký počet obyvateľstva sa za posledné obdobie vysťahovalo. Mesto sa túto situáciu snaží riešiť aj spomínaným nájomným bývaním, keďže samospráva má zato, že dôvod odchodu ľudí je slabá možnosť zaobstarania si vlastného bývania a vysoká cena za prenájom bytov u súkromných osôb. Novej Dubnici sa za posledných 17 rokov podarilo len 3 krát prekročiť hranicu vyššieho prisťahovalectva než vysťahovalectva. Najhorším rokom z hľadiska migračného úbytku obyvateľstva bol rok 2009, kedy mesto opustilo o 110 občanov viac než tých, ktorí pribudli medzi novými občanmi.

Napriek tomu, že obe mestá sú v podstate rovnako nábožensky orientované, našli sa nemalé odlišnosti. Nová Dubnica prevláda so 70% rímskokatolícky založeného obyvateľstva. V porovnaní s Dubnicou nad Váhom má Nová Dubnica v prepočte o 7% viac takto zamerané obyvateľstvo. V Novej Dubnici je však až 20% ľudí, ktorí sa považujú za ateistov, a teda sa nezaraďujú ku žiadnemu náboženstvu. V Dubnici patrí ateistom tiež druhá priečka, no v prepočte to vychádza na 16%. Ďalšie náboženstvá sú už za sebou v podobných percentách. Rozdiely boli nájdené v percentách obyvateľstva, ktoré sa hlásili ku Slovenskej národnosti. V Novej Dubnici sa ku Slovenskej národnosti hlásilo až 90% obyvateľov, o 5% viac ako v Dubnici nad Váhom. Nasledujúce národnosti boli obdobne České, Maďarské a Rómske. Ostatné už boli skôr zanedbateľné.

V oboch mestách prevládajú vo vekovom zložení občania v produktívnom veku a rovnako v oboch mestách majú klesajúcu tendenciu, no v Novej Dubnici je táto tendencia o trochu väčšia. Predproduktívny vek sa v Novej Dubnici ľahko zvyšuje, zatiaľ čo v Dubnici nad

Váhom je tento vek premenlivou zložkou. Poproduktívny vek je v mestách rovnako rastúci, ale v Novej Dubnici sa približuje k 25%, čo predstavuje starnutie obyvateľstva.

Pri zameraní sa na konkrétne počty mužov a žien, aj keď to nie sú výrazné rozdiely, v oboch mestách prevažujú ženy.

Graf 13 Vývoj počtu obyvateľstva v rokoch 1993-2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad Slovenskej republiky)

Z pridaného grafu, vytvoreného pomocou údajov zo Štatistického úradu Slovenskej republiky, je možné vyčítať, že znázorňuje vývoj počtu obyvateľstva miest od roku 1993 po rok 2020, a že obe mestá, ako Nová Dubnica, tak aj Dubnica nad Váhom, majú síce slabšiu, ale predsa klesajúcu tendenciu. V percentuálnom znázornení vedie Nová Dubnica s až 12,5% klesaním počtu obyvateľstva oproti Dubnici nad Váhom s 9,8% klesaním počtu obyvateľstva v porovnaní s rokom 1993. Pre obe mestá to jednoznačne nie je priaznivý výsledok, a z toho dôvodu by mali mať záujem o modernizáciu, výstavbu či zveľaďovanie verejných priestranstiev obcí, ale aj záujem o konkrétne názory a postoje obyvateľov.

7.2 Komparácia bytovej politiky miest Nová Dubnica a Dubnica nad Váhom

Na základe zanalyzovaných dát a údajov o bytových politikách miest Nová Dubnica a Dubnica nad Váhom, je možné zhodnotiť, že obe mestá majú bytovú politiku nastavenú rozdielne. Je to aj toho dôvodu, že vybrané mestá nie sú rovnako staré, a preto sú rozdiely pochopiteľné.

Zatiaľ čo Nová Dubnica sa zameriava viac na moderné bývanie a výstavbu moderných štvrtí, Dubnica nad Váhom sa snaží o prestavbu či zrenovovanie už vybudovaných priestorov.

Podobne sa dá zhodnotiť, že obe mestá budujú obytné priestory do súkromného vlastníctva pre svojich obyvateľov a obe mestá poskytujú nájomné bývanie v mestských bytoch pre sociálne slabšie rodiny.

Nová Dubnica sa zamerala na výstavbu nových štvrtí. V prípade štvrtí Dlhé Diely a Medové lúky, sú to nové a moderné spôsoby žitia, vhodné pre mladých ľudí, ktorí sa ľahšie prispôsobujú dnešnej dobe. Súčasťou výstavby rodinných domov mesto nezabúda aj na občiansku vybavenosť, ktorú pokladá za jednu z najdôležitejších pre spokojný život svojich obyvateľov. Myslí preto nielen na mladé rodiny, ktoré potrebujú mať vo svojej blízkosti materské a základné školy spolu s detskými ihriskami, ale aj na seniorov, ktorým má mesto v pláne vybudovať na Dlhých Dieloch rezidenciu s menšími bytmi.

Dubnica nad Váhom sa naopak zamerala nie na výstavbu nových štvrtí a obytných priestorov, ale na odkúpenie chátrajúcich budov súkromníkov a následnú prestavbu s rôznym využitím, avšak najmä na prestavbu bytových priestorov. Úmysel prestavby bývalej Základnej umeleckej školy je aktuálne za zmenu školských priestorov na bytové jednotky. O bývanie v týchto jednotkách si budú môcť v budúcnosti požiadať mladé rodiny, ktoré nemajú možnosti na to, aby si z vlastných zdrojov zadovážili vlastné bývanie alebo výška súkromne prenajímaných bytov v meste presahuje ich finančné možnosti. V súčasnosti ešte nie je presne isté, aké konkrétne podmienky budú musieť uchádzači splniť a koľko presne bude nájomné bývanie v bývalej ZUŠ stáť.

Spoločné záujmy majú oboje mestá najmä v pohľade na nájomné bývanie a zariadenia pre seniorov. Nájomné bývanie je v oboch prípadoch miest vnímané ako nedostatkové, nakoľko ani jedno mesto nemá voľné kapacity na ubytovanie ďalších sociálnych prípadov. Aj to obe mestá považujú za dôvod klesajúceho počtu obyvateľstva. Rozširovanie nájomných bytov preto zahrňajú do svojich strategických plánov.

Cenník za mesačné nájomné majú postavené rozdielne, takže nie je jednoduché ich porovnať. Zatiaľ čo Nová Dubnica má cenník nastavený podľa počtu obývajúcich osôb, Dubnica nad Váhom zohľadňuje rozlohu obytného priestoru a vek obytného domu.

Z pohľadu bývania a starostlivosti pre seniorov sa obidve mestá snažia o vytvorenie vyhovujúcich podmienok pre svojich občanov. V Dubnici nad Váhom fungujú dve

zariadenia a sítě v Novej Dubnici len jedno, aktuálne je vo výstavbe druhé stredisko v novej štvrti.

7.2.1 Komparácia bytovej politiky miest Nová Dubnica a Dubnica nad Váhom na základe dotazníkového prieskumu

Na základe zanalyzovaného dotazníkového prieskumu je možné vyvodit' závery pomocou tvrdení občanov Novej Dubnice a Dubnice nad Váhom.

V prvých troch otázkach boli pomery medzi odpoveďami občanov Novej Dubnice a Dubnice nad Váhom veľmi podobné. Prevládali odpovede žien nad mužmi oboch miest, najpočetnejšie boli vekové kategórie 18-26 a 41-65 rokov a najčastejším najvyšším dosiahnutým vzdelaním bolo klasicky stredoškolské štúdium ukončené maturitnou skúškou. Rozdiel sa nachádzal v Novej Dubnici, kde výrazne prevyšoval počet vysokoškolsky vzdelaných ľudí II. stupňa nad obyvateľmi Dubnice nad Váhom.

Vo 4. otázke sa o 8 ľudí viac prihlásilo k obyvateľstvu Novej Dubnice alebo mestskej časti Kolačín.

V 5. otázke opäť pokračovali zhodné odpovede. Všetci občania najčastejšie získavajú informácie o svojom meste zo sociálnych sietí, miestnej tlače alebo oficiálnej stránky mesta. V Novej Dubnici bol jeden občan, ktorý informácie čerpá z tzv. vývesky.

V 6. otázke sa ukázalo, že v Novej Dubnici je záujem o bytovú politiku o trochu väčší ako v Dubnici nad Váhom.

Neustále zvyšovanie cien nehnuteľností vníma takmer každý respondent. Jeden jediný respondent z Novej Dubnice zvyšovanie nevníma a štyria tento jav nesledujú.

V otázke ohľadne bývania v rodinnom dome či byte odpovedali takmer zhodne občania oboch miest. Výrazne prevláda bývanie v byte v oboch mestách.

V otázke týkajúcej sa vlastníctva obývanej nehnuteľnosti odpovedali zhodne, najčastejšie je vyskytujúce sa vlastníctvo nehnuteľnosti. V podnájme býva podstatne menšia časť respondentov. Nezvyčajné je označenie dvoch respondentov z Novej Dubnice, ktorí bývajú v mestskom byte.

10. otázka sledovala, či obyvatelia vedia o ťarche na nehnuteľnosti, v ktorej bývajú. V Novej Dubnici prevažná väčšina opýtaných na svoju nehnuteľnosť ťarchu nemajú, avšak v Dubnici nad Váhom má ťarchu – hypotekárny úver – takmer 40% opýtaných.

11.otázka zistovala, či občania chcú vo svojom meste naďalej žiť alebo sa plánujú odsťahovať. V tomto prípade sa občania oboch miest nezhodli. Väčšina občanov z Novej Dubnice chce odísť, naopak z Dubnice nad Váhom plánuje odísť menšie množstvo ako tých, ktorí neplánujú meniť svoje bydlisko.

Ako odôvodnenie odchodu zo svojho doterajšieho bydliska boli veľmi podobné odpovede. Najčastejšie sa skloňovali odpovede o nespokojnosti s parkovaním, nedostatkom bytov či domov, osamostatnenie sa od rodičov. Odpovede boli veľmi podobné v oboch mestách.

Ako posledná otázka bolo vyjadrenie sa so spokojnosťou vo svojom meste. Pre prípadnú nespokojnosť sa naskytala možnosť návrhu vylepšenia. Na tomto mieste bola najčastejšia odpoveď zlepšiť parkovanie, prerobiť námestie v Dubnici nad Váhom, riešiť dopravnú situáciu a časté kolóny či rozšírenie kultúrnych možností v Novej Dubnici.

Dotazníkový prieskum je východiskom pre zlepšenie spokojnosti obyvateľstva.

ZÁVER

Problematikou tejto bakalárskej práce bolo porovnanie demografického vývoja a bytovej politiky miest Nová Dubnica a Dubnica nad Váhom. S touto problematikou boli vymedzené určité stanoviská, ktoré práca riešila. Jedným z nich bolo vysvetlenie pojmov, kde bolo potrebné odôvodniť rôzne demografické ukazovatele a ich vplyv na široké spektrum javov v populácií, fungovaní krajiny, ale aj bežného obyvateľstva a tiež bolo potrebné vysvetliť, prečo je bytová politika dôležitá a ako veľmi ovplyvňuje každodenný život človeka. Na toto spracovanie boli vymedzené ciele, ktoré sa dosiahli vďaka využitiu vybraných metód.

S pomocou zistených informácií z rôznych zdrojov bolo naplnením cieľov vytvorená komplexná analýza oboch miest, ktorá do hĺbky skúmala jednotlivé mestá z rôznych pohľadov. Zameranie bolo najmä na významnú priemyselnú výrobu, ktorá ovplyvnila nielen zamestnanosť v oboch mestách, ale dokonca aj, v prípade Novej Dubnice, jej vznik. Ďalej bola práca zameraná na výstavbu, kde bolo poukázané na budovateľské ciele a rozdielne zamerania miest na novú výstavbu a prestavbu starších budov. Vďaka tomu by mohla byť práca prínosom pre ďalšie budovateľské zámery miest s ohľadom na prilákanie nového obyvateľstva do miest a podporiť tým stagnujúce príst'ahovalectvo.

Hlavný prínos práce je zosumarizovanie, zhrnutie a porovnanie dvoch miest, ktorých pôvodným plánom bolo spojiť sa a vytvoriť jednu veľkú aglomeráciu. Ani po 70 rokoch sa plán nestal skutočnosťou, aj keď realitou je, že obe mestá sa neustále rozširujú, a tak je možné, že jedného dňa sa hranice miest stretnú na jednom mieste. V tomto prípade by sa mohlo uvažovať o návrhu, ktorý by prinášal nové nápady a rady, ako tieto mestá spojiť do jedného, a začať tak písať novú históriu spojeného mesta.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY A DÁTOVÝCH BÁZ

Bytová politika a bývanie, 2017. *Slovensko.sk: ústredný portál verejnej správy* [online]. [cit. 2021-6-7]. Dostupné z: <https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/bytova-politika-a-byvanie578/>

BYTRICKÝ, Valerián a Kolektív AUTOROV, 1993. *Dubnica nad Váhom*. Bratislava: Slovak Academic Press, 214 s. ISBN 80-85665-09-3.

Demografia a sociálne štatistiky, 2021. © *Štatistický úrad Slovenskej republiky*, [online]. [cit. 2021-6-10]. Dostupné z: http://datacube.statistics.sk/?fbclid=IwAR119gvsPjBh0UiefMUA_g2IWXSvjAj0Vyz00yb0SX_7vUIGRGMrXsAu-XkA#!/view/sk/VBD_DEM/om7103rr/v_om7103rr_00_00_00_sk

Dubnica nad Váhom, 2021. In: Seznam.cz, a.s. [online]. [cit. 2021-8-13]. Dostupné z: <https://sk.mapy.cz/zakladni?x=18.2031380&y=48.9534236&z=13&l=0&source=osm&id=1015718768>

Dotazník. ManagementMania [online]. © 2011-2016 | ManagementMania.com [cit. 2021-8-13]. ISSN 2327-3658. Dostupné z: <https://managementmania.com/sk/dotaznik>

ETTLEROVÁ, Sylva a Barbora MATĚJKOVÁ, 2004. *Rodinné chování a bytová situace mladé generace - souvislosti s partnerským, sňatkovým a natalitním chováním*. [online]. Praha: VÚPSV, 108 s. [cit. 2021-5-30]. Dostupné z: <https://ndk.cz/view/uid:80265ad0-8262-11e3-a606-005056827e51?page=uid:94b46ef0-a5ea-11e3-a597-5ef3fc9bb22f>

EVPÚ, a.s. Nová Dubnica [online], 2019. [cit. 2021-5-29]. Dostupné z: <https://www.evpu.sk/>

GURRAN, Nicole a Glen BRAMLEY, 2017. *Urban Planning and the Housing Market: International Perspectives for Policy and Practice* [online]. London: Palgrave Macmillan, 449 s. [cit. 2021-6-8]. ISBN 978-1-137-46403-3. Dostupné z: doi:10.1057/978-1-137-46403-3

HEGEDÜS, József, Martin LUX a Vera HORVÁTH. *Private Rental Housing in Transition Countries: An Alternative to Owner Occupation?*. London: Palgrave Macmillan UK, 2018, 418 s. ISBN 978-1-137-50709-9.

História mesta, © 2021 Mesto Nová Dubnica. Mesto Nová Dubnica [online]. [cit. 2021-5-26]. Dostupné z: <https://www.novadubnica.eu/historia-mesta>

Industrial Park Dubnica [online], 2021. [cit. 2021-6-10]. Dostupné z: <https://www.industrialparkdubnica.sk/#projekt>

IVANIČKA, Koloman, 1997. *Vybrané aspekty transformácie bytovej politiky na Slovensku*. Bratislava: Vydavateľstvo STU, 107 s. ISBN 80-227-0963-8.

KING, Peter, 2015. *The Principles of Housing* [online]. London: Routledge, 200 s. [cit. 2021-6-8]. ISBN 978-1-315-67498-8. Dostupné z: doi:<https://doi.org/10.4324/9781315674988>

Koncepcia štátnej bytovej politiky do roku 2020, 2006. *Ministerstvo dopravy a výstavby SR* [online]. Bratislava: ©Ministerstvo dopravy a výstavby SR [cit. 2021-6-9]. Dostupné z: <https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/vystavba-5/bytova-politika/dokumenty/koncepcie>

KLUFOVÁ, Renata a Poláková ZUZANA. *Demografické metódy a analýzy: demografie české a slovenské populace*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, 308 s. ISBN 978-80-7357-546-5.

KLUFOVÁ, Renata, 2008. *Základy demografie*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Ekonomická fakulta, 236 s. ISBN 978-80-7394-125-3.

KUDA, František a Martin LUX, 2010. *Bydlení v regionech (důsledky regionálních rozdílů v dostupnosti bydlení)*. Praha: Professional Publishing, 152 s. ISBN 978-80-7431-026-3.

KVASNIČKA, Marián a autorský kolektív, 2007. *Mesto Nová Dubnica (1957 - 2007)*. Nová Dubnica: © Mesto Nová Dubnica, 222 s. ISBN 978-80-969780-2-1.

LUND, Brian. *Understanding Housing Policy*. Bristol: Policy Press, 2011, 336 s. ISBN 978-1-84741-631-4.

Mesto Nová Dubnica [online], 2016. In: . Nová Dubnica [cit. 2021-8-13]. Dostupné z: https://www.novadubnica.eu/data/uploads/files/podnikatel/uradna_tabula/UT_Ponuka_pre_najom_2-izb_byt_838_17-2.pdf

Mesto Nová Dubnica, 2021. *Mesto Nová Dubnica* [online]. Nová Dubnica [cit. 2021-5-29]. Dostupné z: <https://www.novadubnica.eu/symboly-mesta>

Nová Dubnica, 2021. In: Seznam.cz, a.s. [online]. [cit. 2021-8-13]. Dostupné z: <https://sk.mapy.cz/zakladni?x=18.1699598&y=48.9311412&z=14&l=0&q=nov%C3%A1%20dubnica&source=osm&id=1015718767>

Nová Dubnica – radové domy, 2020. *Rodinný dom* [online]. [cit. 2021-5-28]. Dostupné z: <https://rodinnydom.online/nova-dubnica-radove-domy/>

Obyvateľstvo a migrácia, 2021. © Štatistický úrad SR [online]. 04.06.2021 [cit. 2021-6-9]. Dostupné z: https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/home/!ut/p/z1/04_Sj9CPykssy0xPLMnMz0vMAfIjo8ziA809LZycDB0NLPyCXA08QxwD3IO8TAWNTEz1wwkpiAJKG-AAjgZA_VFgJc7ujh4m5j4GBhY-7qYGno4eoUGWgcbGBo7GUAV4zCjIjTDIdFRUBADse0bP/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/

PICKVANCE, Christopher, 2001. *Four varieties of comparative analysis*. Netherlands: Journal of Housing and the Built Environment. Dostupné z: doi:<https://doi.org/10.1023/A:1011533211521>

POLÁKOVÁ, Olga a kolektív, 2006. *Bydlení a bytová politika*. Praha: Ekopress, 294 s. ISBN 80-86929-03-5.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Dubnica nad Váhom na roky 2015 – 2020 - aktualizovaná a dopracovaná verzia pôvodného PHSR podľa nových podmienok zák. č. 309/2014 Z. z. [online]. In: . s. 88 [cit. 2021-8-13]. Dostupné z: https://www.dubnica.eu/e_download.php?file=data/editor/272sk_1.pdf&original=PHRSR_Dubnica%20nad%20Vahom_2015_2020.pdf

REZÁKOVÁ, Veronika, 2021. Revitalizácia vnútrobloku na sídlisku Pod Hájom. *Informačný server mesta Dubnica nad Váhom* [online]. [cit. 2021-6-10]. Dostupné z: https://www.dubnica.eu/udalosti-v-meste/aktuality/dvadsiate-druhe-planovane-rokovanie-mestskeho-zastupitelstva-mesto-na-dotaciach-prerozdeli-343-tisic-eur-obnovit-chce-vnutroblok-na-sidlisku-pod-hajom-1928sk.html?fbclid=IwAR2EODSGJ_qnxdpogQ9ck7u7a2RSWOTMP4lgaQKpUorO3aSlYrsDim8b3Ik

REZÁKOVÁ, Veronika, 2021. Zo sídla umeleckej školy po prestavbe vznikne 3-podlažný bytový dom. *Informačný server mesta Dubnica nad Váhom* [online]. [cit. 2021-6-10]. Dostupné z: <https://www.dubnica.eu/udalosti-v-meste/aktuality/zo-sidla-umeleckej-skoly-po-prestavbe-vznikne-3-podlazny-bytovy-dom-1950sk.html?fbclid=IwAR1ept32Lc7BlOoh7cajKOS-BmQGOGGo8PMvrEffTT5yU6vo9jqIJT8x5yIs>

Stredná odborná škola technická Dubnica nad Váhom [online], 2021. [cit. 2021-6-9].
Dostupné z: <https://sosdca.edupage.org/>

ŠPIRKOVÁ, Daniela, Koloman IVANIČKA a Maroš FINKA. *Bývanie a bytová politika : vývoj, determinanty rozvoja bývania a nové prístupy v nájomnej bytovej politike na Slovensku*. Bratislava: STU, 2009, 191 s. ISBN 978-80-227-3173-7.

Štatistika mesta Nová Dubnica, 2021. *Mesto Nová Dubnica* [online]. Nová Dubnica [cit. 2021-6-9]. Dostupné z: <https://www.novadubnica.eu/statistika-mesta-nova-dubnica>

ZTS-ŠPECIÁL, AG [online]. © 2013 ZTS-ŠPECIÁL [cit. 2021-6-10]. Dostupné z: <http://www.ztsspecial.sk/sk/akcionarska-struktura>

ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A ZKRATIEK

SR Slovenská republika

ČR Česká republika

ČSR Československá republika

ČSSR Československá socialistická republika

EÚ Európska únia

OSBD Okresné stavebné bytové družstvo

OSN Organizácia Spojených Národov

PHRS Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta

RVHP Rada vzájomnej hospodárskej pomoci

ŠFRB Štátny fond rozvoja bývania

ZUŠ Základná umelecká škola

ZOZNAM GRAFOV

Graf 1 Vývoj počtu obyvateľstva v Novej Dubnici v rokoch 1993-2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad SR).....	35
Graf 2 Sobášnosť v Novej Dubnici v rokoch 1993-2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad SR).....	35
Graf 3 Rozvodovosť v Novej Dubnici v rokoch 1993-2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad SR).....	36
Graf 4 Prírodný prírastok obyvateľstva Novej Dubnice v rokoch 1993-2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad SR).....	36
Graf 5 Migračné saldo v Novej Dubnici v rokoch 1993-2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad SR).....	37
Graf 6 Vývoj počtu obyvateľstva Dubnice nad Váhom v rokoch 1993-2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad SR).....	46
Graf 7 Sobášnosť v Dubnici nad Váhom v rokoch 1993-2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad SR).....	47
Graf 8 Rozvodovosť v Dubnici nad Váhom v rokoch 1993-2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad SR).....	48
Graf 9 Prírodný prírastok obyvateľstva v Dubnici nad Váhom v rokoch 1993-2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad SR).....	48
Graf 10 Migračné saldo v Dubnici nad Váhom v rokoch 1993-2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad SR).....	49
Graf 11 Vekové zloženie obyvateľstva Novej Dubnice v rokoch 2012-2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad Slovenskej republiky).....	56
Graf 12 Vekové zloženie obyvateľstva Dubnice nad Váhom v rokoch 2012-2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad Slovenskej republiky).....	59
Graf 13 Vývoj počtu obyvateľstva v rokoch 1993-2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad Slovenskej republiky).....	66

ZOZNAM OBRÁZKOV

Obrázok 1 Poloha mesta Nová Dubnica na území Slovenska (Vlastné spracovanie podľa © ARCMAP, ÚGKK SR, 2016).....	31
Obrázok 2 Mapa Novej Dubnice (Seznam.cz, a.s., 2021)	32
Obrázok 3 Radová výstavba Dlhé Diely (©Nová Dubnica – radové domy, 2020).....	39
Obrázok 4 Poloha mesta Dubnica nad Váhom na území Slovenska (Vlastné spracovanie podľa © ARCMAP, ÚGKK SR, 2016)	43
Obrázok 5 Mapa Dubnice nad Váhom (Seznam.cz, a.s., 2021)	43
Obrázok 6 Prestavba budovy ZUŠ na nájomné byty (© Mesto Dubnica nad Váhom, 2021)	50
Obrázok 7 Stavebný plán nájomných bytov (© Mesto Dubnica nad Váhom, 2021)	51
Obrázok 8 Plán revitalizácie vnútrobloku (© Mesto Dubnica nad Váhom, 2021).....	52

ZOZNAM TABULIEK

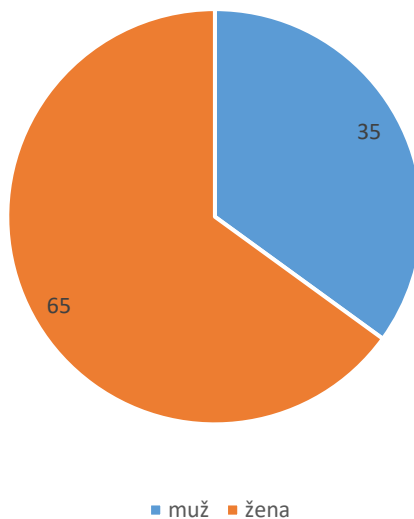
Tabuľka 1 Predpoklad výšky nájomného bytu (Mesto Nová Dubnica, 2016)	40
Tabuľka 2 Stav obyvateľstva Novej Dubnice ku 31.12.2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad SR)	55
Tabuľka 3 Stav obyvateľstva Dubnice nad Váhom ku 31.12.2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad SR).....	57

ZOZNAM PRÍLOH

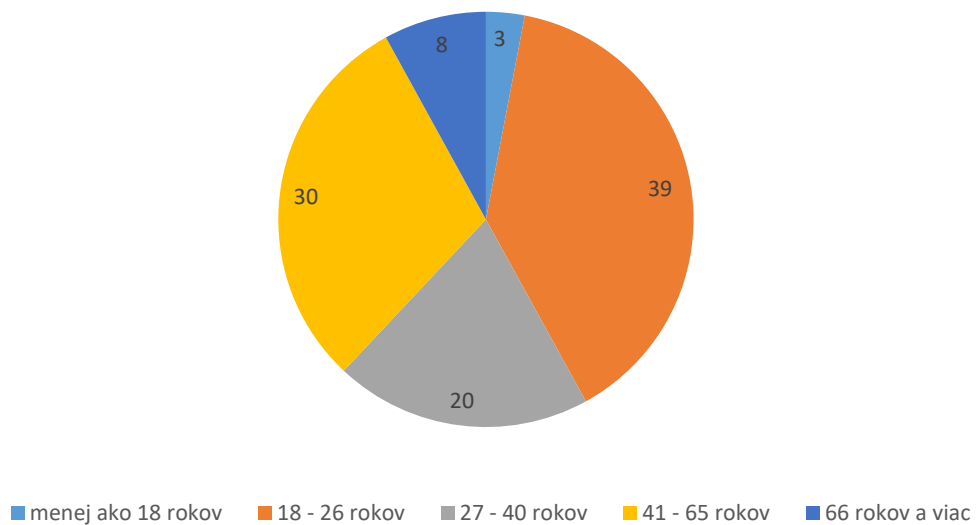
Príloha P1 Dotazníkový prieskum

PRÍLOHA P1 DOTAZNÍKOVÝ PRIESKUM

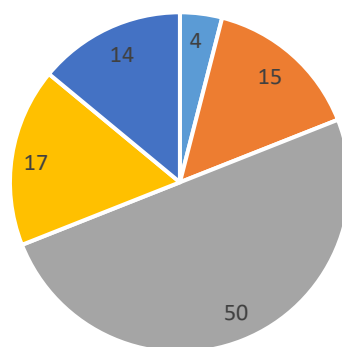
1. Aké je vaše pohlavie?

2. Aký je váš vek?

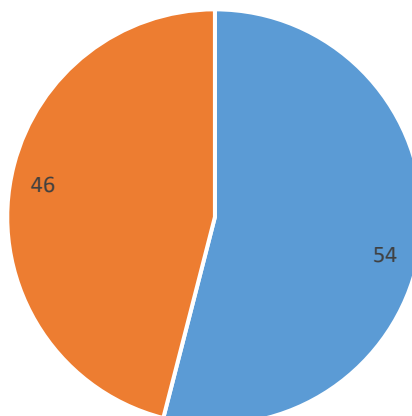

3. Aké je vaše najvyššie ukončené vzdelanie?

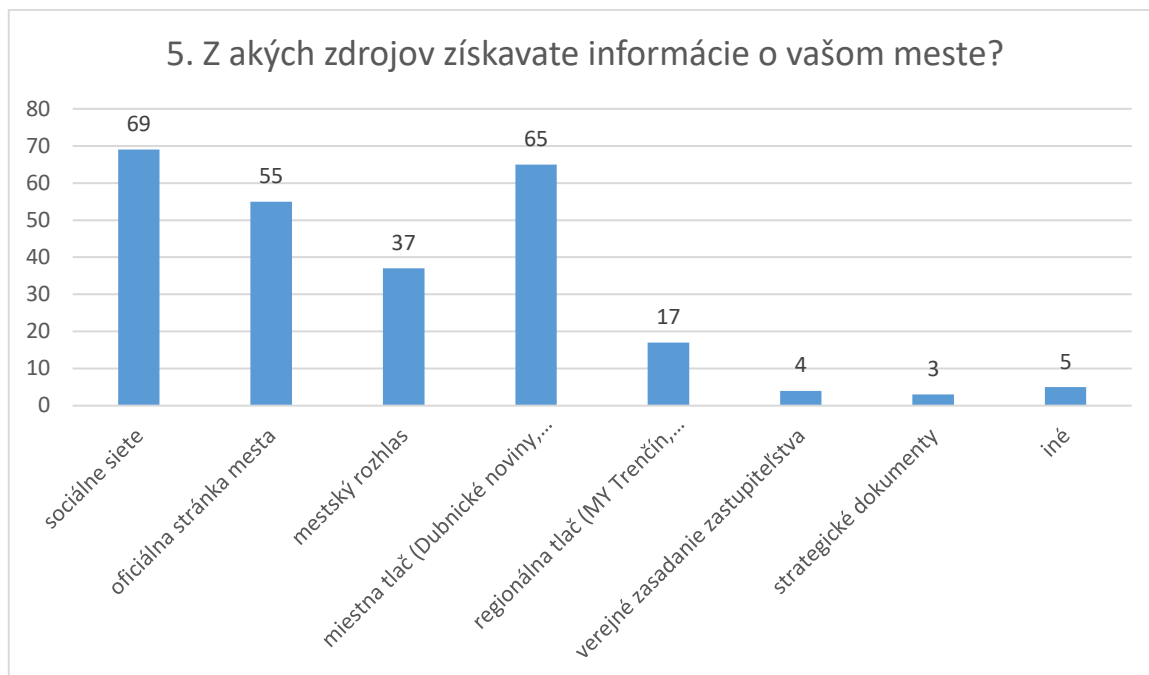

- základné
- stredoškolské - ukončené maturitou
- vysokoškolské - II. Stupeň
- stredoškolské - ukončené výučným listom
- vysokoškolské - I. stupeň

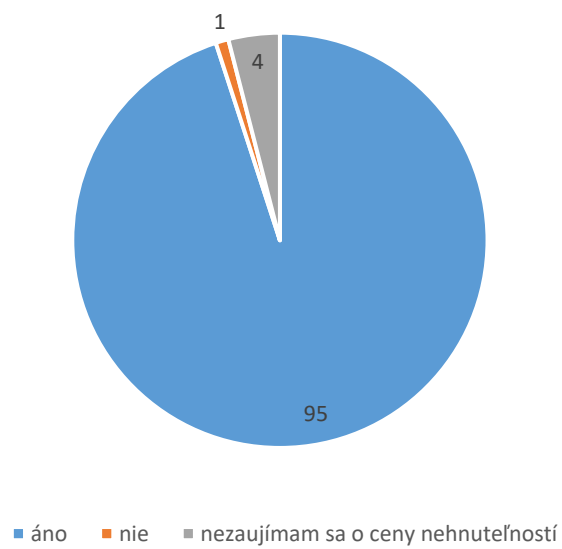
4. Kde bývate?

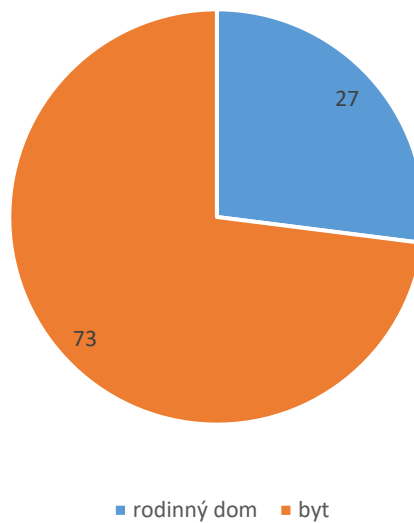
- Nová Dubnica alebo mestská časť Kolačín
- Dubnica nad Váhom alebo mestská časť Prejta

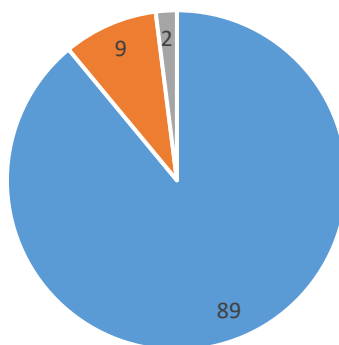
7. Vnímáte neustále zvyšovanie cien nehnuteľností?

8. V akej nehnuteľnosti bývate?

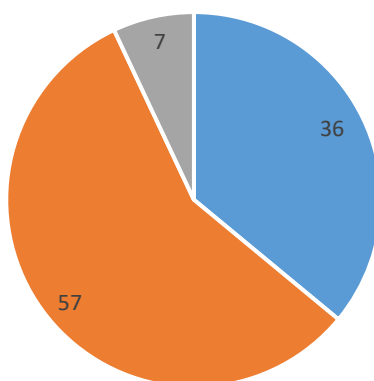

9. Kto je vlastníkom nehnuteľnosti, v ktorej bývate?

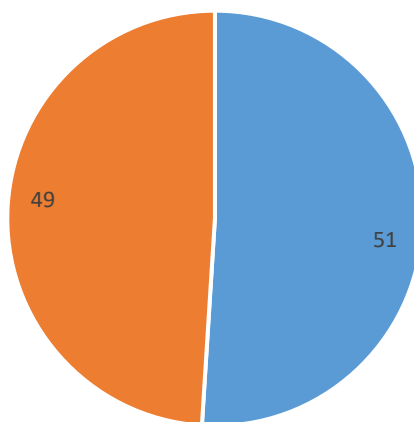
- ja som vlastníkom, prípadne môj rodinný príslušník (napr. rodičia)
- vlastníkom je cudzia osoba (bývam v podnájem)
- vlastníkom je mesto (bývam v mestskom byte)

10. Je rodinný dom/byt, v ktorom bývate, zaťažovaný
tárou?

- áno, je zaťažovaný hypotekárnym úverom
- nie
- neviem

11. Plánujete v nehnuteľnosti, v ktorej bývate, zostať?

■ áno ■ nie